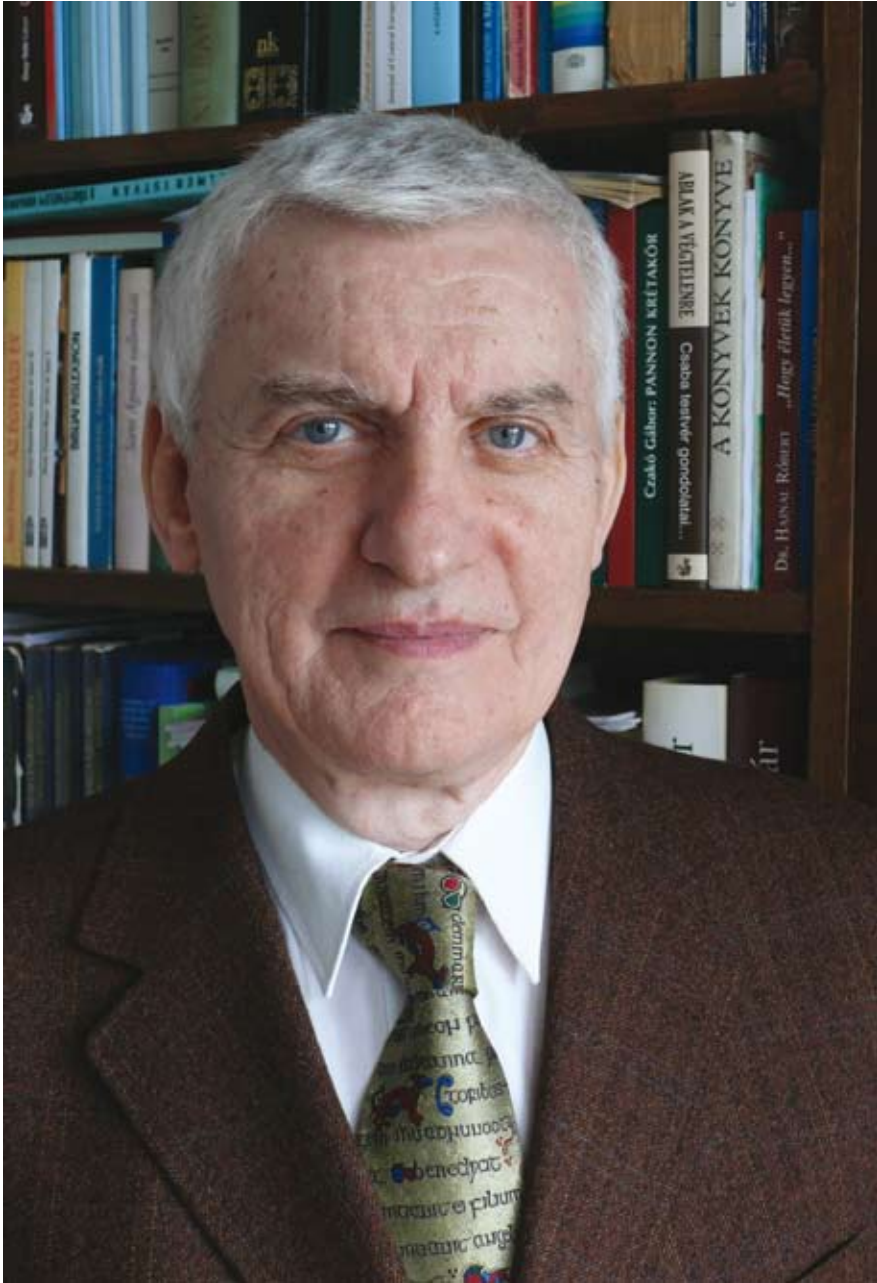

Arcana tabularii

Tanulmányok
Solymosi László tiszteletére

I. kötet

Джон Кел

Arcana tabularii

Tanulmányok
Solymosi László tiszteletére

I. kötet

Szerkesztette:
BÁRÁNY ATTILA – DRESKA GÁBOR – SZOVÁK KORNÉL

Budapest–Debrecen
2014

A kötet megjelenését
a Magyar Tudományos Akadémia, a Debreceni Egyetem,
az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara,
a Pázmány Péter Katolikus Egyetem támogatta.

Felelős kiadó: PAPP KLÁRA

Borító, kötéstervezés és tipográfia: LENGYEL JÁNOS

Címlapfotó: KÖVESDI RÓKA LAJOS

Nyomdai előkészítés, tördelés: HERMÁN ZSUZSA

A borítón:

A veszprémi Gizella-kápolna apostolfreskói a 13. századból

© Szerzők 2014

ISBN 978-963-473-760-5ö

ISBN 978-963-473-746-9

Nyomdai munkák: Kapitális Kft. Debrecen

Felelős vezető: Kapusi József

Tartalom

Tabula gratulatoria	9
Lecturis salutem!	11
A kötetek szerkesztéséről és szerkezetéről	15
Rövidítések jegyzéke	17

DIPLOMATICA – OKLEVELEK, LEVÉLTÁRAK

BLÁHOVÁ, MARIE	
<i>Vera ac falsa discernere</i> in the Přemyslid Czech Lands (until 1306)	21
BOGDÁNDI ZSOLT	
A két váradi hiteleshely a 16. század első felében	31
DRESKA GÁBOR	
Jegyzetkönyv, mintakönyv, tankönyv. A Magyi-formulárium	43
ÉRSZEGI GÉZA	
<i>Bulla ipsa falsa esse videtur</i>	53
GUYOTJEANNIN, OLIVIER	
Gouverner par procurations: Une coupe de la pratique diplomatique dans la France de 1317	69
HORVÁTH RICHÁRD – NEUMANN TIBOR – PÁLOSFALVI TAMÁS – C. TÓTH NORBERT	
Németi Pál budai kanonok, majd bozóki prépost levelesládája. Magyar vonatkozású középkori oklevelek feltárása Morvaországban	85
KÖRMENDI TAMÁS	
Ki volt az országbíró 1293 tavaszán? Megjegyzések Marcell alországbíró pecsétje kapcsán	117
LŐVEI PÁL – TAKÁCS IMRE	
Egy 1358. évi dubrovniki sokpecsétetes oklevél pecsétjei	131
NICOLAJ, GIOVANNA	
Note di terminologia diplomatica: <i>originale, autentico</i>	147

SIMON ZSOLT	
Adatok szent Szaniszló, Kriszpin, Otilia, Praxedis és Rókus középkori magyarországi tiszteletéhez	157
STIELDORF, ANDREA	
Arenen und Narrationes in den Gründungsurkunden für die mitteleuropäischen Universitäten des 14. Jahrhunderts	175
SÜTTŐ SZILÁRD	
„Érdemdús” oklevelek. A részletező középkori magyar <i>narratiók</i> problémáihoz	187
ECCLESIASTICA – AZ EGYHÁZ ÉS INTÉZMÉNYEI	
BUBNÓ HEDVIG	
Az „élvezet veszedelme” és a „lélek haszna” között	201
GÁLFI EMŐKE	
Az erdélyi káptalan oltárosai és hiteleshelyi munka a középkor végén ...	211
JACZKÓ SÁNDOR	
A késő középkori hazai zsinati határozatok ünneplistái	223
KERTÉSZ BALÁZS	
A Gyulaiak és a ferencesek	235
KISS GERGELY	
Az esztergomi érsek néhány késő középkori kiváltságlevelének háttéréről	249
LUPESCU MAKÓ MÁRIA	
The Reform of the Monastic Orders in Late Medieval Transylvania	263
SÁGHY MARIANNE	
Szentírás és szent-írás Sulpicius Severus Szent Márton-életrajzában	279
SZOVÁK KORNÉL	
A kamonci oltárosok egyezsége	291
SZUROMI SZABOLCS ANZELM O.PRAEM.	
A püspökökre vonatkozó egyházfegyelem a <i>Decretum Burchardi</i> <i>Wormatiensis</i> ben	307
THOROCZKAY GÁBOR	
A messziről jött királyné prépostsága. A hajszentlőrinci társaskáptalan korai története (1342-ig)	321
TÖRÖK JÓZSEF	
Harangszó a középkori Magyar Királyságban	337

VALTER ILONA

- Újabb adatok a pásztói Szent Lőrinc-plébániatemplom
építéstörténetéhez 349

SOCIALIA – BIRTOKOK, FALVAK, POLGÁROK

FELD ISTVÁN

- Az erdőispánságok várai az Árpád-kori Magyarországon 369

GULYÁS LÁSZLÓ SZABOLCS

- Civitas* vagy *oppidum*? Szempontok 15. századi mezővárosaink jogi
terminológiájának vizsgálatához 391

MÉSZÁROS ORSOLYA

- A városi régészeti kutatás nehézségei a millennium után.
Esettanulmány a Dunakanyar két városából, Vácról és Visegrádról 405

NÓGRÁDY ÁRPÁD

- Sáros megye egyházas települései a 14. század elején 415

PETROVICS ISTVÁN

- Gurman Kristóf Pék-utcai háza 429

SZENDE KATALIN

- A magyar városi írásbeliség kezdetei 435

ZÁGORHIDI CZIGÁNY BALÁZS

- Torvaj, a bakonybéli apátság kora Árpád-kori Vas megyei birtoka 459

Arcana tabularii

Tanulmányok
Solymosi László tiszteletére

II. kötet

Szerkesztette:
BÁRÁNY ATTILA – DRESKA GÁBOR – SZOVÁK KORNÉL

Budapest–Debrecen
2014

Tartalom

DYNASTICA – KIRÁLYOK ÉS ORSZÁGOK

BÁRÁNY ATTILA	
Követjelentés Magyarország állapotairól 1521-ből	483
BENKŐ ELEK	
<i>Reginam occidere</i>	495
CSUKOVITS ENIKŐ	
Magyarországi Károly, a mesebeli királyfi	513
E. KOVÁCS PÉTER	
Magyar zsoldosok Sienában	521
GYÖRKÖS ATTILA	
Pierre Choque Magyarországról szóló francia útleírásának (1502) kéziratai és képi ábrázolásai	543
HÄRTEL, REINHARD	
Die Ungarneinfälle in Friaul. Schriftquellen und regionale Historiographie	551
KORDÉ ZOLTÁN	
Dengelegi Pongrác János harmadik vajdai ciklusa Erdélyben (1475–1476)	567
NAGY BALÁZS	
Párhuzamok és eltérések. A Luxemburg-dinasztia csehországi és magyarországi uralkodásának kezdete	583
PAJORIN KLÁRA	
Mátyás király és Marsilio Ficino magyar hívei az 1472. évi összeesküvés után	593
PROKOPP MÁRIA	
Árpád-házi Mária nápolyi királyné művészetpártolása	607
SKORKA RENÁTA	
Rokonok és szövetségesek. I. Károly és a Habsburg hercegek együttműködése az interregnum éveiben	625
TÓTH KRISZTINA	
Még egyszer Zách Felicián merényletéről	639

LITTERALIA – KRÓNIKÁSOK, HUMANISTÁK, JOGÁSZOK

BAGI DÁNIEL	
Haraggal és elfogultsággal? Czarnkowi János krónikája Nagy Lajos krakkói uralmáról	655
BERTÉNYI IVÁN	
Tanulságos perjogi megoldások 1340-ből Sebes mester és a pozsonyi káptalan határvitájában	671
BRADÁCS GÁBOR	
Antiszemitizmus a középkori pápa-császár krónikákban	681
HOFFMANN ISTVÁN	
Megjegyzések a személynevekkel azonos alakú helynevekről	693
KRISTÓF ILONA	
<i>Eruditio ac lepor.</i> Humanizmus a Mohács előtti Váradon	705
MIKÓ GÁBOR	
Szent István király törvényeinek legrégebb kézirata. Az Admonti kódex	723
MOLNÁR PÉTER	
Az ún. Pécsi Egyetemi Beszédek egyik forrásáról. Az arisztotelészi inspirációjú politikai elmélet lehetőségei Magyarországon a 13. század második felében	733
RÁCZ GYÖRGY	
Anonymus Velek kapitánya. Településtörténet és krónikakutatás	743
ROKAY PÉTER	
A Szabolcs név egy lehetséges jelentéséről	757
SARBAK GÁBOR	
Gyöngyösi Gergely mintái	765
TÓTH ENDRE	
Miért <i>király</i> lett Szent István?	775
TRINGLI ISTVÁN	
A magyar szokásjog első összefoglalói a mezei károkról	793
VESZPRÉMY LÁSZLÓ	
Korhűség és forrásérték a magyar Krónika egyes fejezeteiben	809

OECONOMICA – KERESKEDELEM ÉS GAZDASÁG

DRASKÓCZY ISTVÁN	
A kőszó bányászat átalakulása Erdélyben az Árpád-korban	825

HORVÁTH RICHÁRD – NEUMANN TIBOR –
PÁLOSFALVI TAMÁS – C. TÓTH NORBERT

Németi Pál budai kanonok, majd bozói prépost levelesládája

Magyar vonatkozású középkori oklevelek feltárása Morvaországban

Szakmai berkekben közismert, hogy Solymosi Lászlónak elévülhetetlen érdemei vannak az egykoron a Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltárból kikerült és sokáig lappangó oklevelek 1983/1984-ben előbb Győrbe, majd Veszprémbe való visszakerülésében. A három tucat Mohács előtti forrás így megmenekült a pusztulástól, s az ismeretlenségből az úgynevezett DL–DF gyűjtemény részévé válva ismét a kutatás figyelmébe került.¹ Abban is biztosak lehetünk, hogy a hazai levéltárak és kéziratárak raktárai,² s magánszemélyek, családok fiókjai nem kevés középkori oklevelet vagy azok későbbiekben készült másolatát rejtik.³ Afelelől pedig kétségeink sem lehetnek, hogy határainkon túl e források száma akár a több ezres nagyságrendet is elérheti (legyen itt elég csupán az oly sokak által ismert, Bécsben őrzött Erdődy családi levéltárra utalnunk). Amikor tehát a magyar középkor kutatója alkalmasint otthonában, a világviszonylatban is egyedülálló, páratlanul kényelmes lehetőségeket biztosító, fentebb említett DL–DF adatbázis segítségével az interneten keresztül vizsgálja az általa választott kérdéskör kútfit, csak részben lehet nyugodt. Biztos lehet abban, hogy az 1526 előtti fennmaradt forrásanyag *elsöprő többségét* el tudja érni, de tudnia kell, hogy ez az áhított teljességtől *még messze van*.⁴ Éppen ezért feladata a hazai középkorkutatásnak,

¹ Az oklevelek régi jelzetükben ma is őrzik e „kaland” nyomát, az U 1168-as törzsszám formájában. A Középkori Magyarország Levéltári forrásainak Adatbázisa. Készült a Magyar Országos Levéltárban 1874–2009 között a Mohács előtti gyűjteményekhez készült levéltári segédletek elektronikus feldolgozásával. Szerk. Ráczy György. Internetes kiadás (DL–DF 5.1). Bp. 2010. (<http://mol.arcanum.hu/dldf/>) A kutatást és a kézirat elkészítését az OTKA (K 100749.), valamint a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj (BO 00325/11/2.= Neumann Tibor, valamint BO/00445/11/2.= C. Tóth Norbert) támogatta. – A művészettörténeti tárgyú szakirodalmi kiegészítéseket Mikó Árpádnak (MTA BTK MI) köszönjük.

² *Kis András*: Két középkori oklevélszöveg Szatmár vármegye levéltárából. In: A nyíregyházi Jósza András Múzeum évkönyve 42. Főszerk. Németh Péter. Nyíregyháza 2000. 133–137.; *Horváth Richárd*: Újronnan előkerült középkori oklevélszövegek a Győri Egyházmegyei Levéltárban. (Tapasztalatok középkori forrásanyagunk lehetséges kiegészítése terén). Levéltári Szemle 54. (2004: 3. sz.) 3–13.

³ *Kóta Péter*: Egy nemes család levéltára az Órségből. Turul 72. (1999) 90–92.

⁴ Példaként elég csupán a talán legnagyobb és talán még a legtöbb feltárás igénylő ilyen gyűjteményre utalni, a Vatikáni Titkos Levéltárra. *Tusor Péter*: A vatikáni magyar kutatásokról. In: *Artner Edgár*: „Magyarország mint a nyugati keresztény művelődés védőbástyája.”

hogy figyelmét folyamatosan a külhoni gyűjteményekre is kiterjessze s a középkori oklevelek virtuális adattárát minél teljesebbé tegye. E megfontolások (és a Magyarország világi archontológiája 1458–1526 című kutatási program) álltak jelen sorok íróinak 2013. június 23–27-e közötti csehországi, pontosabban brnói utazása mögött is. Az útjuk során talált érdekes és a szélesebb kutatói közvélemény számára sem érdektelen, Magyarországon teljességgel ismeretlen források történetének és szövegének közreadásával szeretnék Solymosi professzort köszönteni.

*

Minekutána a szerzők 2012. január 1-jétől a „Magyarország világi archontológiája 1458–1526” címet viselő program munkatársai, így a feltáró munka négy esztendejére célul tűzték ki, hogy néhány érdemleges eredménnyel kecsegtető külföldi levéltárban is tájékozódni fognak.⁵ A kutatás elsőrendű feladata volt a honi kutatásban nem ismert királyi oklevelek feltárása az 1458–1526 közötti időszakból, főleg archontológiai, kancelláriai és itinerárium-adatok összegyűjtése céljából. A „célpont” kiválasztásának két fő szempontja volt: 1. rendelkezünk bizonyos információval arról, hogy az adott gyűjteményben van magyar vonatkozású forrásanyag; 2. a Kárpát-medencét felölelő DF-forrásfeltárási program⁶ által nem vagy csak alig érintett levéltárról legyen szó. Ezek alapján esett első választásunk Brno két levéltárára, a tartományi (Moravský zemský archiv v Brně) és a városi (Archiv města Brna) gyűjteményekre. Lássuk az okokat, hogy miért.

Áttekintve ugyanis a DL–DF gyűjtemény cseh- és morvaországi adatmenyiségét, meglepő eredményeket tapasztalhatunk. A Morva Tartományi Levéltárból kapunk ugyan több száz találatot, ám kizárólag egyetlen levéltárból, a Seilern családból.⁷ Gyanút keltő volt ugyanakkor, hogy más levéltári egységek nem képviseltetik magukat, illetőleg előzetesen is biztosak lehettünk abban, hogy ahol több száz középkori oklevél található, ott az 1526 utáni források is érdeemesek lehetnek a magyar kutatók érdeklődésére. A család teljes levéltárát bemutató leltár ugyanakkor hazánkban nem volt hozzáférhető.⁸ Első feladat volt tehát a Seilern-levéltár szerkezetének megismerése, illetőleg annak felderítése, tartalmazhat-e még magyar vonatkozású középkori okleveleket.

A Vatikáni Levéltárnak azok az okiratai, melyek őseinknek a Keletről Európát fenyegető veszedelmek ellen kifejtett erőfeszítéseire vonatkoznak. Közreadja Szovák Kornél, Török József, Tuszor Péter. (Collectanea Vaticana Hungariae. Classis I., vol. I.) Bp.–Róma 2004. xv–clxxxviii.

⁵ A program támogatója az OTKA (K 100 749. sz.) Előzményeiről, jelen állásáról, majdani szerkezetéről az alábbi írásban tájékozódhat az érdeklődő: *Horváth Richárd – Neumann Tibor – C. Tóth Norbert*: Pontot az „i”-re. A Magyarország világi archontológiája című program múltja, jelene és közeli jövője. Turul 86. (2013) 41–52.

⁶ *Borsa Iván*: A Magyar Országos Levéltár Mohács előtti gyűjteményei 1882–1982. Levéltári Közlemények 53. (1982) 3–19.

⁷ DF 249 140–249 430.

⁸ *Pavel Balcárek*: Rodinný archiv Milotické větve Seilernů (1085) 1269–1945. Inventář. Brno 1993.

Második lépésben arra kerestünk választ, hogy a tartományi levéltár családi iratgyűjteményei között található-e további olyan, amely hazai kutató érdeklődésére tarthat számot, lévén erre utaló nyomok már voltak az utóbbi évek hazai irodalmában.⁹ Ráadásul a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára segédletei nyomán is azt gyaníthattuk, hogy ilyesfélék utáni kutatásra korábban sem került sor.¹⁰ Ennek eldöntéséhez az alábbi kéziratos levéltári leltárak áttekintését végeztük el:

Moravský zemský archiv v Brně – Fondy skupiny G.¹¹

G 8 Rukopisy Beckovy Sbirky

G 9 Roggendorfsche Sammlung 1400–1698.

G 74 Rodinný Archiv Forgatschů 1623–1884.

G 76 Rodinný archiv Kálnokyů (1290) 1585–1947.

G 77 Rodinný Archiv Serényiů (1522)–1939.

G 140 Rodinný Archiv Ditrichštejnů I–III.

G 152 Rodinný archiv Milotické větve Seilernů (1085) 1269–1945.

G 198 Rodinný Archiv Widmannů a Scharfensteinů-Pfeilů 1435–1945.

G 315 Rodinný Archiv Stubenbergů (1156) 1436–1945. Brno 1993.

Rövid idő alatt világossá vált, hogy újdonságot kizárólag a Seilern levéltár uradalmi fondjaitól és a Dietrichstein-archívum egyes csomóitól várhatunk. Minekutána a jelen forrásközlés a Seilern anyagból származik, bővebb ismertetését lásd alább. Most elegendő csak arra utalni, hogy a Dietrichstein-levéltár is tartogatott új forrásokat. Itt maradt korunkra ugyanis – 16. századi másolatban – Kőszeg 1483. januári visszafoglalásának több dokumentuma. Jelentőségüket az adja, hogy a kutatás számára eddig még a Mátyás hadai általi (ne feledjük, maga a király is a vár és a város alatti táborban volt ekkor) foglalás pontos napja sem volt ismert, nemhogy annak katonai és jogi körülményei.¹²

A városi levéltárban való kutatásra a munkacsoportnak egy nap állt rendelkezésére. Ennek dacára az eredmények igen jók, minekutána az előzetes információk a tartományi levéltárból származóknál alaposabbak és biztosabbak voltak. Mindez két oknak köszönhető. Egyrészt e sorok írói 2010 folyamán

⁹ *Bakács István*: Hont vármegye Mohács előtt. Bp. 1971. 55.; *Pálffy Géza*: A Magyar Királyság és a Habsburg Monarchia a 16. században. (História könyvtár. Monográfiák 27.) Bp. 2010. 428.

¹⁰ Csehszlovákiai mikrofilmek az Országos Levéltárban (1992. január 1-én). Repertórium. Összeállították Kollega Tarsoly István, Gorjánác Rádajka, Szaszko István. Bp. 1992. 12–13. A Seilern levéltár Mohács előtti „válogatott” iratanyagán kívül érdemi fényképezés nem történt.

¹¹ Magyarul e fondfőcsoport nevét a „családi levéltárak és gyűjtemények” névvel adhatjuk vissza a leghívebben. Eredeti megnevezése: Fondy rodů, jednotlivců a spolků, šlechtických rodinných archivů, osobních a literárních pozůstalostí, živnostenských společenstev, politických stran, společenstevských organizací NF, sbírky.

¹² Moravský zemský archiv v Brně. (a továbbiakban: MZA) G 140. (Rodinný Archiv Ditrichštejnů) Karton 140., invent. 304. (2 fólió másolat és egy eredeti, Mátyás király által kibocsátott oklevél).

Antonín Kaloustól, az olomouci egyetem munkatársától önzetlenül megkapták a brnói városi levéltárban található Mátyás-kori királyi oklevelek adatsorait és regesztáit, ottani kutatásának eredményeit.¹³ Ez alapján világossá vált, hogy tucatnál is több Mátyás király által kibocsátott oklevél található a városi iratanyag időrendi sorozatában (melynek léte és cseh nyelvű, kéziratos, darabszintű mutatója rendkívüli módon megkönnyítette a feltárást), amiből következett, hogy utódaitól, II. Ulászlótól és II. Lajostól is számíthattunk legalább ekkora számú dokumentumra. Másfelől nemrégiben látott napvilágot egy Luxemburgi Zsigmond által kibocsátott, 1399. évi oklevél, ami ugyancsak a fentebbi várakozásokat bátorította.¹⁴ Mindezen ismeretek birtokában a kutatást siker koronázta: több tucat Jagelló-kori királyi oklevélre bukkantunk, melyek zöme ugyan közvetlen magyar vonatkozással nem bírt, de kancelláriai, pecsételési és keltezési adataik korántsem mellékese a készülő archontológia számára.

Dióhéjban így foglalható össze a három napos kutatás eredménye. A Mátyás-kori források közzétételére más alkalommal kerítünk sort, míg az összességében közel száz tételt számláló királyi oklevelek információi az archontológia részét képezik majd. A „legnagyobb fogást” azonban a Seilern-levéltár eddig nem kutatott részeiből előkerült oklevél- és misszilisgyűjtemény jelenti, amely alapját képezi a jelen közleménynek is. Ennek 1535 végéig terjedő részéről az általunk készített fényképek alapján az alábbi táblázatban darabszintű tájékoztatást adunk. A táblázat első oszlopában szerepel a forrás éve, a másodikban regesztája, a harmadikban a Seilern-levéltáron belüli jelzete, míg a negyedik oszlopban a megjegyzéseket tüntettük fel. Azaz ez alatt kaptak helyet az esetleges kiadási adatok, vagy, ha a forrásnak van további példánya, ezek jelzetei. Mindemellett ugyanitt hívjuk fel a figyelmet azon levelekre is, amelyeket a Függelékben teljes szöveggel közlünk.

¹³ Önzetlen segítségét ehelyütt is megköszönjük. Mátyás király cseh nyelvű okleveleinek regesztákban történt közlését lásd: *Frantisek Palacký: Psaní Uherského Krále Matiaše Korvina w létech 1469 de 1487 do Čech českým jazykem*í wydaná. Archiv Český 6. (1872) 45–77.

¹⁴ *Rábai Krisztina: Egy kiadatlan Zsigmond-kori oklevél margójára.* In: „Fons, skepsis, lex.” Ünnepi tanulmányok a 70 esztendőös Makk Ferenc tiszteletére. Szerk. Almási Tibor, Révész Éva, Szabados György. Szeged 2010. 351–359.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1315. júl. 25. Turóc	Dancs mester határjáró oklevele.	13–47, č. 2	AOKt. IV. 55. (128. sz., az eredeti alapján.) Átírta Zsig- mond király 1430. ápr. 9-én.)
1416. jún. 19. Buda (2. <i>die Corp. Christi</i>)	Zsigmond király a zalai konventhez. Asszonyfalvi János fia Gergely felesége, Ágota és Alsólindvai Zsigmond özvegye Beátka – néhai Salamonwara-i Salomon leányai – elpanaszolták, hogy Perényi Péter országbíró bírói intézkedése értelmében kiküldöttük jelenlétében a királyi kúriából kiküldött királyi ember be akarta őket vezetni Szalatnok birtokba és különböző földek meg a Zala folyón lévő Erdealyamolen-nek nevezett kétkerekű malom birtokába – amelyet ők Kávási Gergely fia Miklóstól mint jótállótól nyertek el vizonzásul –, de a mondott Miklós az iktatást megakadályozta és németfalui és szentiváni jobbágyaival elfoglalta és elszántatta a földeket. Küldjék ki tanúbizonyosságukat, akinek jelenlétében a kijelölt királyi emberek (Gwfalva-i János, Zala-i Mihály, Kisliffa-i Boldizsár, Kisbuda-i Tamás, Zenthpal-i Antal, Zalagh Imre) egyike tudja meg az igazságot.	13–47, č. 1	Átírta a zalai konvent 1516. júl. 8-án.
1416. júl. 8. (6. <i>die f. VI. p. Visit. Marie</i>).	A zalai konvent jelenti a királynak, hogy Kisbudai Tamás királyi ember Bálint <i>frater</i> szerzetes jelenlétében július 3-án elvégezte a vizsgálatot, amely igazolta a panaszt.	13–47, č. 1	
1430. ápr. 9. Nagy- szombat (<i>in Ramis palmarum</i>)	Zsigmond király Péter, turócszentmártoni plébános kérésére átírja Dancs mester 1315. július 25-i oklevelét.	13–47, č. 2	Másolat. Eredeti: DF 259 302.
1431. júl. 31. (30. <i>die 8. diei Nat. Iohannis Bapt.</i>)	A vasvári káptalan oklevele az Alsólindvai Zsigmond leánya, Katalin – Herbortyai Ost fia János felesége – egyfelől, másfelől Gimesi Forgács János felesége Dorottya között létrejött birtokfelosztás ügyében.	13–47, č. 3	Másolat. Eredeti: DL 88 060.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1435. ápr 18. Buda (27. die Medii Xlme)	Pálóci Máté nádor azon eskütételről szóló oklevél-bemutatást, amelyet Palotai néhai László bán fia Miklósnak (<i>proc.</i> Faragó György, a fehérvári keresztetek levelével) Salamonvári Salamon fia János leánya Ágota és Herbotryai Ost fia János felesége Katkó (<i>proc.</i> Jánosi Antal nádori levéllel) ellenében Pálóci György érsek halasztólevele értelmében, Garai Miklós nádor kikiáltó- és a somogyi konvent válaszlevelében leírt ügyben a jelen börtközép nyolcadán, amikor a vízkereszt nyolcadról a pereket halasztották, kellett volna megtennie a leírt bírságok megfizetésével, Jakabnap nyolcadára halasztja az ügyvédek akaratából a bírságok megkettőzésével. Hátlapján: <i>K.</i> (kézjegy); alul: <i>G habet.</i>	13-47, č. 4	
1444. júl. 19. (8. die dom. a. Margarethe)	A budai káptalan jelenti Ulászló magyar és lengyel királynak, hogy Pál bozói prépost és a konvent panaszára, levele értelmében Sárosi Tolvaj Péter mesterrel, a királyi kúriából külön e célra kiküldött királyi emberrel Bereck mester kanonokot küldték ki, akik július 12-én vizsgálatot tartottak és megtudták, hogy Palásti Bertók és Balázs fia László korponai várnagyok július 2-a körül a bozói monostor minden, az alapítás óta emelt épületét az alapokig lerombolták, az egyház összes javát és dolgát (<i>omnes res et bona ... inibi usque ad minutissimum feramentum in pictibus aut fenestris domorum reperta</i>) elvitték; mindezeket túl jobbágyaikat sanyargatják, kifosztják, birtokaikat kirabolják és elnéptelenítik.	13-47, č. 5	
1506. aug. 31. Buda (f. II. p. Decol. Iohannis Bapt.)	II. Ulászló király Hont megye hatóságához. A megye és a többi országlakos által a németek elleni háborúra felajánlott segélyre (<i>presens subsidium illius eiusdem comitatus nobis ad expeditionem contra Alemanos per vos et ceteros regnicolas nostros nuper benivole oblatum, connumeratum sit</i>) már igen nagy szüksége van, ezért megparancsolja nekik, hogy azt minden késlekedés nélkül fizessék meg neki.	13-47, č. 6	
1515.	Mihály deák által készített elszámolás Derecske birtok és tartozékain beszédett adóról.	13-47, č. 8 (E Nro 48)	Lásd a Függelékben.
1515. máj. 15. Esztergom vára	Désházi Istvánnak, az esztergomi érsekség adminisztrátorának levele (Németi) Pál budai kanonokhoz, a bíboros budai ügyintézőjéhez.	13-47, č. 8 (E Nro 48)	Lásd a Függelékben.

Dátum	Regesza	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1515. júl. 31. Szentjános	Bihar megye hatóságának levele II. Ulászló királyhoz.	13–47, č. 8	Lásd a Függelékben.
1515. szept. 2. Esztergom vár	Bakóc Tamás esztergomi érsek levele várkonyi официálisához, Pál budai kanonokhoz az adók ügyében.	13–47, č. 8	Lásd a Függelékben.
1516. aug. 12. Esztergom	Bakóc Tamás esztergomi érsek levele várkonyi официálisához, Németi Pál budai kanonokhoz.	13–47, jelzet nélkül	Lásd a Függelékben.
1516. aug. 18. Esztergom vár	Désházi István, az esztergomi érseki adminisztrátor levele Németi Pál budai kanonok, várkonyi официálisához.	13–47, jelzet nélkül	Lásd a Függelékben.
1516. szept. 9.	Bakóc Tamás esztergomi érsek levele várkonyi официálisához, Németi Pál budai kanonokhoz.	13–47, jelzet nélkül	Lásd a Függelékben.
1521. máj. 25. Buda	II. Lajos király Révai Istvánnak, Újlak vár bánjának (<i>bano castris Ujlak</i>) és Ferenc nádori titkárnak hűséges, részletesen leírt szolgálataik fejében címert adományoz.	13–47, č. 10 (Fasc. 1, Nro 19)	DF 249 416., másolat. Eredeti: DF 260 573. és 280 500. Másik másolata: DL 23 550.
1523. aug. 16. Buda	Újlaki Lőrinc Bosznia hercege, országbíró parancslevele a székesfehérvári keresztes konventhez.	13–47, č. 11	Doc. Bathoriana ¹⁵ I. 265. sz. (Átírta a konvent csonkán lemásolt másolatában.)
1524. szept. 12. Buda	II. Lajos király iktatóparancsa a budai káptalanhoz.	13–47, č. 12	Doc. Bathoriana I. 270. sz. (Átírta a káptalan csonkán lemásolt másolatában.)

¹⁵ Documenta ad historiam familiae Bátori de Ecsed spectantia I. Diplomata 1393–1540. Ad edendum praepraverunt / Közzéteszi Horváth Richárd, Neumann Tibor, C. Tóth Norbert. (A nyíregyházi Jósa András Múzeum kiadványai 67.) Nyíregyháza 2011.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1525. (23. <i>die dici termini prenotati</i>)	Nagybíró vagy király csonka oklevele, amelyben átírtak egy hiteleshelyi jelentést. Hátlapján: <i>Falkoss Lwdan.</i>	13–47, č. 13	
1525. ápr. 24. Dobronya vár	II. Lajos király parancslevele a sági konventhez Pál bozóki prépost javára, hogy a monostor Hont megyei birtokainak határait járják meg.	12–9, X–386	DF 249 424.
1526. júl. 5. Bozók	János, a veszprémvári Mindenszentek-egyház prépostja, budai főesperes és Nagylucei Dóci Ferenc barsi ispán és királyi kamarás, az egyházi kincsek összegyűjtőinek oklevele Pál bozóki prépost részére.	12–9, X–394	DF 249 430. Lásd a Függelékben.
1527. Szécsény	Szilágyi Katalinnak, a pesti apácák <i>princepsének</i> levele Boconád község hatóságához. A király egyetértésével meghagyja nekik, hogy a Szobi Mihály által a napokban reá hagyott dolgokat azonnal küldjék el neki.	13–47, č. 10 (Fasc. 1, Nro 19)	
1527. júl. 3. Buda (<i>in crast. Visit. Marie</i>)	János király előtt Verbóci István titkoskancellár bevallást tett, amely szerint a Borsod megyei Nyárád birtokát elzalogosította a tárkányi kartauziaknak.	12–9, X–396	Másolat.
[1527. okt. 18. e.] ¹⁶	Keltezetlen fogalmazvány a Ferdinánd magyar király és Perényi Péter abaúji örökös ispán, erdélyi vajda és temesi ispán között a korona átadása ügyében létrejött megegyezésről. Hátlapján magyar és latin nyelvű feljegyzések.	13–47, č. 14	
1527. nov. 12. Tasnád (<i>secundo [die] Martini</i>)	János király (<i>manu propria</i>) néhai Mekksei György felesége: Szegi Dóci Margit és fia János részére adományozza a hűtlen Losonciak és guti Országok Heves megyei Pata és Tarján nevű birtokait.	12–9, X–395	Másolat.

¹⁶ Vö. *Sztárai Mihály*: História Perényi Ferenc kiszabadulásáról. Perényi Péter élete és halála. Válogatta, a szöveget gondozta, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta Téglásy Imre. (Magyar ritkaságok.) Bp. 1985. 105.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1528. febr. 17. Sárospatak (<i>in oppido nostro Sa- rospathak, in crast. Juliane virg.</i>)	János király (<i>manu propria</i> , gyűrűspecsét) Dóci János budavári udvarbírótól kölcsön vesz 3000 forintot ezüstpénzben, amelyért cserébe leköti az Abaúj megyei Göncöt neki és feleségének, Keree-i Erzsébetnek meg <i>carnalis</i> testvérének, Miklósnak.	12–9, X–399	
1528. márc. 1. Esztergom (<i>in Invocavit</i>)	Bátori István nádor a fehérvári keresztesek konventjéhez, hogy iktassák be Varjasi Nagy Imre alnádort a Tolna megyei Dáró vár és Dalmad <i>oppidum</i> birtokába, amelyek Ártándi Pál és Balázs hűtlensége miatt királyi adomány címén illetik.	12–9, X–400	Átírta a konvent 1528. márc. 27-én.
1528. márc. 4. Nyék (<i>f. IV. p. Invocavit</i>)	Ibrányi István esztergomi örkanonok és kanonok nyugtája Pál bozóki prépost részére az 1527. évi tizedek fizetése ügyében.	12–9, X–403	Lásd a Függelékben.
1528. márc. 7. (<i>sab. a. Re- miniscere</i>)	Ferenc sági prépost és a konvent előtt Balogi Bálint a Hont megyei Hrussó birtokán egy telket Pál bozóki prépostnak elzálogosít.	12–9, X–397	
1528. márc. 27. (<i>8. die diei evoca- tionis</i>)	A fehérvári keresztesek konventje jelenti a nádornak, hogy 1528. márc. 20-án (<i>f. VI., in profesto Benedicti abbatis</i>) kimentek, de Inotai István várnagy az Ártándiak meg Dombói Farkas, valamint néhai Dárói Mayos Mihály hajadon leányai: Katalin és Anna nevében ellentmondott.	12–9, X–400	Átírta Bátori István nádor és királyi helytartó 1528. máj. 15-én.
1528. ápr. 24. Buda (<i>in Georgii</i>)	Ferdinánd király parancslevele a sági konventhez. Vizsgálják ki Dobravicai Dobravicki Mihály meg Dobravicai Horvát egykor Dobravicki Márk özvegye Orsolya panaszát, amely szerint a garamszentbenedeki konvent vezekényi jobbágysai 1526. szept. 21-e körül (<i>circa f. Matthei ap.</i>) Márkot nagyvezekényi birtokrészén megölték és más súlyos tetteket követtek el.	12–9, X–401	Átírta a sági konvent 1528. máj. 8-án.
1528. ápr. 30. (<i>in possessione Zenthe, f. V. p. Mise- ricordia</i>)	Ferdinánd király parancslevele a sági konventhez, hogy vizsgálják ki Pál bozóki prépost panaszát, amely szerint Enyingi Török Imre (magn.) dobronyai alvárnagya, Lőrinc a jobbágysággal rá tört a prépostság birtokaira.	12–9, X–405	Átírta a sági konvent 1528. ápr. 30. után kelt jelentésében.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1528. ápr. 30. után ([...] <i>die f.</i> <i>quanta</i> [!] <i>a. Joh. a.</i> <i>port. Lat.</i>)	Ferenc sági prépost és a konvent jelentése a királynak, amely szerint megidéztek őket a királyi személyes jelenlét elé.	12–9, X–405	Átírta Ferdinánd király 1528. máj. 20-án.
1528. máj. 8. (9. <i>die f. V. a.</i> <i>Phil. et</i> <i>Jac.</i>)	Ferenc sági prépost és a konvent jelentése szerint a király parancsára április 30-án megidéztek a garamszentbenedeki apátot és a konventet a királyi személyes jelenlét elé.	12–9, X–401	
1528. máj. 15. Buda (2. <i>die [f. V. p.</i> <i>Cantate]</i>)	Bátori István nádor és királyi helytartó oklevele, amely szerint Varjasi Nagy Imre alnádor mint felperes egyfelől, másfelől Dombai Farkas mint alperes közötti perben a felperes ügyvédje, Damonyi István bemutatta a fehérvári keresztetek konventjének 1528. március 27-i oklevelét, mire az alperes ügyvédje, Tordai János kérte annak átírását, amelyet a nádor és helytartó teljesített neki.	13–47. č. 10 (Fasc. 1, Nro 19) az oklevél ele- je és 12–9, X–400 (az oklevél vége)	Az oklevél két részre szakadva két különböző fondban található.
1528. máj. 20. Buda (28. <i>die f. IV. a.</i> <i>Asc. Dom.</i>)	Ferdinánd király bírói intézkedése a Pál bozóki prépost és Enyingi Török Miklós közötti perben.	12–9, X–405	
1528. jún. 20. Buda (<i>sab.</i> <i>p. Viti et</i> <i>Mod.</i>)	Ferdinánd király parancslevele a sági konventhez, hogy küldjék ki tanúbizonyságukat, akinek jelenlétében a királyi emberek egyike (Cseri Péter vagy Ferenc vagy Domaniki Miklós) iktassa be Pál bozóki prépostot és a konventet az Ebecki néhai János fia László – aki Palásti Dacsó László leánya, néhai Zsófia és néhai Ebecki János gyermeke – által nekik vallott, a Hont megyei <i>Kezewholch</i> birtokon lévő részekbe.	12–9, X–404	
1528. jún. 20. Bozók	Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokok nyugtája Pál bozóki prépost részére az 1525. és 1527. évi, Bozók tartozékain szedett tizedekről.	12–9, X–389	Lásd a Függelékben.
1528. jún. 20. Bozók	Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokoknak, a honti nagykés tizedszedőinek nyugtája Pál bozóki prépost részére az 1528. évi, Bozók tartozékain – kivéve Cseri birtokon szedett tizedek – bérbeadásáról.	12–9, X–398	Lásd a Függelékben.

Dátum	Regeszta	MZA Seilern, G 152,	Egyéb megjegyzés
1528. jún. 20. Bozók	Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokoknak, a honti nagykés tizedszedőinek nyugtája Pál bozóki prépost részére az 1528. évi, Lissó birtokon szedett tizedek bérbeadásáról.	12–9, X-402	Lásd a Függelékben.
1528. dec. 7. Bécs	Ferdinánd király levele Pál bozóki préposthoz.	13–47, č. 15 (E Nro 49)	Lásd a Függelékben.
1533. dec. 11. Buda	Szapolyai János levele Pál bozóki préposthoz.	13–47, č. 16 (E Nro 50)	Lásd a Függelékben.
1533. szept. 14. (<i>in Exalt. Crucis</i>)	Alsólindvai Bánfi Antal végrendelete.	13–47, č. 16	
1534. jan. 8. Nagy- szombat	Losonci Antal levele Pál bozóki préposthoz.	13–47, č. 17 (E Nro 50)	Lásd a Függelékben.
1534. aug. 30. Sempte (<i>dom. a. Egidii</i>)	Ferdinánd magyar király oklevele arról, hogy Thurzó Elek országbíró és királyi helytartó visszaadta Felsőlindvai Szécsi Istvánnak a felsorolt javakat. Az oklevél szövege alatt jobbról: <i>Coram me Thoma episcopo Agriensi, cancellario regie maiestatis</i> . A hátlapján: <i>Copia litterarum quietantie, quam Stephanus Zechy dedit domino Thwrzoni coram domino cancellario</i> .	13–47, č. 17 (E Nro 50)	
1534. dec. 17. Korpona	Bruckner Zsigmond korponai kapitány levele Pál bozóki préposthoz Csábrág várába.	13–47, č. 17	Lásd a Függelékben.
1535. júl. 22. Tirgovistye (<i>vigesima secunda die Juli</i>)	Radul havasalföldi vajda levele Fogaras urához, Majlád István erdélyi vajdához és székely ispánhoz. A hátlapon: <i>Copia. Nr. 11. Anno 1535. 22. Julii. Confederationalis inter Radul waiwodam Moldaviae (!) cum Stephano Mailáth waiwoda Transylvaniae</i> .	13–47, č. 18 (Fasc. 12–22.)	Másolat.
1535. aug. 11. Bécs (<i>undecima die Augusti</i>)	Gerendi Miklós erdélyi választott püspök, királyi kincstartó (<i>manu propria</i>) nyugtája Pemflinger Istvánnak, a királyi kamara előljárójának (<i>prefecto camere Hungarice regie maiestatis</i>) arról, hogy átadott 300 magyar forintot.	13–47, č. 18 (E Nro 51; Fasc. 12-22)	

A fentebb beharangozott „fogás” pedig nem más, mint Németi Pálnak, az utolsó bozóki prépostnak a levélgyűjteménye, egészen pontosan a hozzá intézett levelek egy része. A megőrzött levelek sorozata az 1515. évvel indul, az utolsó hozzá intézett levelet 1534 végén írták. De hát ki is volt Németi Pál?

Németi vélhetőleg a Szatmár megyei Németi mezővárosban születhetett valamikor a 1480/1490-es évek fordulóján. Budai kanonokságát 1511 előtt nyerhette el, de nem tudni, kinek a révén, illetve mi módon szerezte meg. Ekkortól bozóki préposti kinevezéséig, 1519. február 15-ig folyamatosan kimutatható a káptalanban, többször járt hiteleshelyi kiküldetésben is.¹⁷ Valamiképpen szorosabb kapcsolatba került Bakóc Tamás esztergomi érsekkel, mivel 1515-ben már mint az érsek budai ügyvivője (*factor*) kerül a szemünk elé.¹⁸ Ha a forráspusztulás nem csal meg bennünket, akkor talán e minőségében végzett munkája jutalmul Bakóc Tamás 1515. január 18-án kinevezte a Külső-Szolnok megyében fekvő¹⁹ Várkony nevű mezővárosa és a hozzátartozó falvakból – Lak (Heves m.),²⁰ Sáp és Alpár (Külső-Szolnok m.),²¹ Tölgy (Békés m.)²² – álló uradalma tisztartójának.²³ A poszton Óbudai Ferenc mestert váltotta, akiről jelenleg semmilyen más információval nem rendelkezünk. Németi Pál várkonyi officialisként és budai ügyvivőként a szokásos birtokigazgatási teendők (például adóbeszedés) mellett többször kapott más megbízást is az utókor számára örvendetes módon, hiszen így írott nyom is maradt azokról. Így 1515 májusában Dészázi István az érseki jövedelmek adminisztrátora azzal bízta meg, hogy a Közép-Szolnok megyében fekvő Menyő birtokán álló templom felújításához szükséges márvány szállításában,²⁴ főleg a Tiszán történő átkelésben segítse.²⁵ 1516. augusztus 12-én pedig arra kapott megbízást ezúttal az érsektől, hogy a Bihar megyei Derecske, illetve Várkony birtokokra összegyűjtött marhákat hajtsa fel,²⁶ továbbá

¹⁷ *Köblös József*: Az egyházi középélet Mátyás és a Jagellók korában. A budai, fehérvári, győri, pozsonyi káptalan adattárával. (Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 12.) Bp. 1994. 307.

¹⁸ MZA G 152., 13–47., E Nro 48 (č. 8) – A levelet l. a Függelék 2. sz. alatt.

¹⁹ *Engel Pál*: Magyarország a középkor végén. Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről. CD-ROM. Bp. 2001. (pontkód: 1SZO8).

²⁰ *Engel P.*: Magyarország a középkor végén i. m. (pontkód: 2HS80).

²¹ *Engel P.*: Magyarország a középkor végén i. m. (pontkód: 3SZO12 és 1SZO16).

²² *Engel P.*: Magyarország a középkor végén i. m. (pontkód: 1BÉ20).

²³ DF 249 409. – Az oklevél szövegét l. a Függelék 1. sz. alatt.

²⁴ A menyői templomra l. *Balogh Jolán*: Az erdélyi renaissance I. 1460–1541. Kolozsvár 1943. 86., 176., 268–270. és 100–105. kép; *Horler Miklós*: Ioannes Fiorentinus Forgách-síremléke. Építés – Építészettudomány 15. (1983) 237., 246–259. és 1., 10–11. kép; *Mikó Árpád*: A menyői templom keresztelőkútja. In: Váradai kőtöredékek. Szobortöredékek, építészeti faragványok, síremlékek az egykori Biharvármegyei és Nagyváradai Múzeum gyűjteményéből. Szerk. Kerny Terézia. Bp. 1989. 265–267., és 128. kép.

²⁵ A levél szövegét l. a Függelék 2. sz. alatt.

²⁶ Erre l. Mihály deák 1516. júl. 27-i, Esztergomban kelt levelét a Függelék 9. sz. alatt.

jelezzék, ha kápolnája²⁷ ablakaihoz a rézszálas háló elkészült, a méretéről Paksi János útján tájékoztatja.²⁸ Hat nappal később Désházi István jószágkormányzó írt levelet Pálnak, s ebben meghagyta, hogy mivel az esztergomi várban fogytán a bor, alig 16 (hordóval?) van, ezért küldjön újabbakat. Ugyanakkor meghagyta neki, hogy a két, márvánnyal megrakott hajót juttassa el Szatmári György²⁹ pécsi püspöknek és cserébe legalább az egyiket rakassa meg 12 (hordónyi?) borral, amelyre egyrészt a bíboros úrnak, másrészt a várnépbelieknek van szüksége.³⁰ Németsi Pál a reá bízott munkákat nagy gondossággal végezte el, aminek eredményeképpen az érsek közbenjárására II. Lajos király 1519. február 15-én kinevezte a premontrai rendi Bozók (ma: Bzovík, Szlovákia) prépostsága élére. A javadalom Dévai András lemondásával, illetve a leleszi prépostság élére történt áthelyezésével³¹ üresedett meg.³² A prépostság elnyerésével tisztartói jogkörét és talán budai kanonokságát is letehetette. Ettől kezdve egészen 1534 végéig, valószínűleg ekkor bekövetkezett haláláig a prépostság ügyeivel foglalatoskodott. Időközben azonban a Mohács után kialakult zavaros időszak Pál számára is fájó következményekkel járt.

1530-ban a Hont megyei Bozók premontrai monostorát gyarmati Balassa Zsigmond csapatai foglalták el. Az új birtokos a szakirodalom eddigi adatai alapján hamarjában menekülésre kényszerítette a szerzetesközösség lakóit, s az épületet rövid idő alatt, de legkésőbb 1547-ig bezárólag szabályos alaprajzú, saroktornyokkal ellátott várrá alakította át.³³ Formailag a monostori élet megszűnt létezni, azonban a dolog érdekessége, hogy Balassa azt nem megszüntette, hanem kihasználva a polgárháborús helyzetet (az I. Habsburg Ferdinánd és Sza-

²⁷ Az esztergomi főszékesegyház részeként ma is álló Bakóc-kápolnáról van szó, l. *Balogh Jolán*: Az esztergomi Bakóc kápolna. Bp. 1955.; *Feuerné Tóth Rózsa*: Reneszánsz építészet Magyarországon. Bp. 1977. 20–22., 53–57. kép; *Horler Miklós*: A Bakóc-kápolna az esztergomi főszékesegyházban. Bp. 1987.; *Tóth Sándor*: Az esztergomi Bakóc-kápolna történelmi helye. *Ars Hungarica* 18. (1990) 207–228.

²⁸ A levél szövegét l. a Függelék 10. sz. alatt.

²⁹ *Fedeles Tamás*: A püspökök és városuk. A 14. század derekától Mohácsig. In: A pécsi egyházmegye története I. A középkor évszázadai (1009–1543). Szerk. Fedeles Tamás, Sarbak Gábor, Sümei József. Pécs 2009. 136–140. A püspök pécsi építkezéseire l. *G. Sándor Mária*: Reneszánsz Baranyában. Bp. 1984. 18–33.; *Farbaky Péter*: Szatmári György, a mecénás. (Művészettörténeti füzetek 27.) Bp. 2002. különösen 39., 46., 57–62.

³⁰ A levél szövegét l. a Függelék 11. sz. alatt.

³¹ A leleszi ferjél és a konvent 1518. febr. 8-i levelében tájékoztatta Bakóc Tamás érseket arról, hogy prépostjuk, Kornis Benedek dravasteni püspök 1518. jan. 26-án meghalt és ők febr. 7-én összegyűlve megvitatták az utódlást, másnap András bozói prépostot megválasztották a konvent vezetőjének; ezért kérik az érseket választásuk megerősítésére – DF 234 658. András először egy 1518. aug. 24-i konventi oklevélben szerepel a prépostság élén – DL 23 077. Vö. *Monasticon Praemonstratense*, id est *historia circariarum atque canoniarum candidi et canonici ordinis Praemonstratensis*. Auctore Norberto Backmund. I. Straubing 1949. 451.

³² Az oklevél szövegét l. a Függelék 13. sz. alatt. Idézi *Köblös J.*: Egyházi középréteg i. m. 307.

³³ *F. Romhányi Beatrix*: Kolostorok és társaskáptalanok a középkori Magyarországon. Bp. 2000. 15.

polyai János közötti belháborút) annak kegyúri jogát adományoztatta magának, némileg később, de erről még lesz szó.

1530 táján tehát, a harci események közepette aligha lehetett legfontosabb gondja – gondolnánk –, hogy levelesládáját mentse, mihamarabb biztos helyre szállítsa. S valóban, a rendelkezésünkre álló adatok szerint azok nem is hagyták el az egyház épületét, mindenesetre 1533/1534-ig biztosan nem. A fennmaradt – s alább közlendő – levelek tanúsága szerint ugyanis maga Pál prépost sem hagyta el Bozókot, legalábbis az 1530-as évek elején még nem. 1534-ben azonban már Csábrágon lakott.³⁴ Sőt, a levelek címzései mindvégig prépostnak nevezik, ami akár arra is utalhat, hogy a közösség életében sem volt akkora törés az 1530-as foglalás. Balassa Zsigmond alighanem kívárta Pál prépost halálát (amit az 1534-ben megszakadó levélsorozat jelezhet), s csak ekkor kezdett az épület drasztikus átalakításába, az egyházi élet felszámolásába. A feltételezések számát növelve azonban kísérletet tehetünk arra is, hogy a kiépítés pontosabb keltezését, s talán indokát is megadhassuk.

A közeli jelentősebb birtokosok közül 1537-ben meghalt Pemfflinger István, a korszak egyik befolyásos személyisége, de ami számunkra most fontosabb, Diósgyőr várának birtokosa. Halálával Diósgyőr az özvegye, Fáncsi Borbála kezére szállt, aki ezáltal – mégiscsak a mindenkori királynék jegyajándékaról és annak tekintélyes, megyésispánsággal együtt járó uradalmáról volt szó – különös-képp is kívánatos özvegygé lépett elő a környék előkelőinek szemében. A szerencsés, talán mondanunk sem kell, gyarmati Balassa Zsigmond lett, akivel pontosan nem ismert időpontban, de még biztosan 1540 előtt házasságra lépett, s aki így Diósgyőr urának érezhette magát, lévén, a várra Szapolyai János királytól adományt is kaphatott.³⁵ Alighanem ekkor kerített sort arra is, hogy Bozókot új felesége részére jogilag is lekösse, amint erről később értesülünk.

Szapolyai 1540. júliusi halála után azonban a helyzet gyökeresen megváltozott. Balassa már augusztusban tapogatózott I. Ferdinánd híveinél, s hűségnyilvánítását csupán egyetlen feltételhez kötötte: a király hagyja az ő és felesége kezén a diósgyőri uradalmat. Erre sor is került, s Balassa Zsigmond és Fáncsi Borbála I. Ferdinánd hívéül szegődött, aki rögvest augusztusban zálogba adta nekik a várat,³⁶ amit 1540. november 16-án ünnepélyes keretek között megismételt.³⁷ Ennélfogva Balassa helyzete nyugvópontra jutott, s nem kizárt, hogy

³⁴ L. erre a Függelék 23. sz. oklevelét.

³⁵ *Szendrei József*: A diósgyőri vár története. Bp. 1927. 46–46.; *Bessenyei József*: Diósgyőr birtoklástörténete 1526–1702. In: Miskolc története II. 1526-tól 1702-ig. Szerk. Tóth Péter közreműködésével Szakály Ferenc. Miskolc 1998. 558–559.

³⁶ *Bessenyei József*: Diósgyőr vára és uradalma a XVI. században. Források. (Tanulmányok Diósgyőr történetéhez 2.) Miskolc 1997. 16–17., 151–153.

³⁷ *Kőbégnyi Mihály*: I. Ferdinánd Balassa Zsigmondnak adományozza a diósgyőri várat (1540). In: A Miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei 28. Szerk. Víga Gyula. Miskolc 1993. 91–93.

csak ezt követően fordult figyelme (és persze anyagi ereje) Bozók átalakítása felé, amely munkálatoknak a jelek szerint legkésőbb 1545-re a végére értek.³⁸

Emlékezzünk, Németi Pál leveleinek sora 1534-ben megszakad, ami halálára utalhat. Bozók ekkor és ezután is folyamatosan Balassa birtok, történetesen pedig Fáncsi Borbála hitbérét képezi. Aligha tévedünk, ha arra gyanakszunk, hogy a prépost iratai nem kerültek el 1534 után sem Bozókról, halála után a Balassa-Fáncsi iratokkal együtt helyben őrizték őket Zsigmond 1561-ben bekövetkezett haláláig, amint Diósgyőr birtokában is háborítatlanul élt a házaspár.³⁹ A birtokok, így Bozók sorsát Zsigmond 1559. évi végrendelete határozta meg, melyben javai felét testvéreinek, míg másik felét özvegyének hagyományozta.⁴⁰ Borbála 1563. február 3-án halt meg, így az iratok addig bizonyosan Bozókon őriztetek.⁴¹

Hogy ezután mi lett a sorsuk, alaposabb kutatások hiányában egyelőre legfeljebb sejtethetjük. Annyi bizonyos, hogy Bozók és uradalma Fáncsi Borbála halála után rokona, Fáncsi György kezére került, akinek fiai, Ferenc és György a 17. század első harmadában is bírták.⁴² A prépostság a 17. század derekán került vissza a premontreiek birtokába. Németi Pál levelei pedig a Fáncsiak levéltári hagyatékával a Révaiak vagy a Serényiek közvetítésével került Morvaországba.

Függelék

1.

1515. január 18. Esztergom vára – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele Várkony mezőváros hatóságához és lakosaihoz, melyben tájékoztatja őket új officiálisuk, Pál budai kanonok kinevezéséről és felszólítja őket a neki való engedelmességre.*

Papíron, a szöveg alatt papírfelzetes pecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) IX–362. (DF 249 409.)

Thomas, miseratione divina tituli Sancti Martini in montibus cardinalis Strigoniensis, patriarcha Constantinopolitanus et Apostolice Sedis de latere legatus etc. providis et circumspectis iudicibus ac iuratis ceterisque universis civibus, populis et incolis oppidi nostri Warkon, necnon possessionum nostrarum Laka, Sap, Alpar et Thewlgh presentes visuris salutem et dilectionem! Quia nos magistrum

³⁸ Erre utalnak ugyanis a Zsigmond monogramjával és az 1545-ös évszámmal díszített bozóki épületbéli ajtó-szemöldökök. *Gyulai Éva*: Balassa Zsigmond (†1559), a diósgyőri uradalom birtokosa. In: Zborník z medzinárodnej konferencie Modrý Kameň, Jún 2012. Rod Balašovcov c 13. až 19. storočí. Zostavili Helena Ferencová a Erika Antolová. Modrý Kameň 2013. 326.

³⁹ MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) XII–502.

⁴⁰ *Kőszeghy Péter*: Balassi Bálint. Magyar Alkibiadász. Bp. 2008. 260.

⁴¹ *Bessenyei J.*: Diósgyőr vára és uradalma i. m. 31–32.

⁴² Vö. pl. MNL OL A 57. Libri regii 4. köt. 701–705.; Rimay János államiratai és levelezése. Szerk. Ipolyi Arnold. Bp. 1887. 116., 343–344.

Franciscum de Veteri Buda, qui hactenus vester officialis fuit, ab officiolatu amovimus, et in eius locum hunc honorabilem magistrum Paulum, canonicum ecclesie Budensis prefecimus et deputavimus, cui etiam adiunximus usque ad ulteriorem deliberationem nostram nobilem Stephanum Kwn familiarem nostrum, presentium scilicet exhibitores, quos et in vestri medium misimus. Volumus igitur et vobis etiam committimus et mandamus, ut ad prefatos magistrum Paulum et Stephanum Kwn usque ad aliam commissionem nostram audire et attendere, atque ea, que iidem vobis facienda dixerint, credere et etiam facere modis omnibus debeatis et quisque vestrum teneatur. Secus non facturi, presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in arce nostra Strigoniensi, feria quinta proxima ante festum Beatorum Fabiani et Sebastiani martirum, anno Domini millesimo quingentesimo quintodecimo.

2.

1515. május 15. Esztergom vára – *Désházi Istvánnak, az esztergomi érsekség adminisztrátorának¹ levele (Németi) Pál budai kanonokhoz, a bíboros budai ügyvivőjéhez, amellyel kéri, hogy a Közép-Szolnok megyében fekvő Menyő birtokán álló templom felújításához szükséges márvány szállításában, főleg a Tiszán történő átkelésben segédkezzen, illetve uruk és a király érkezésére küldjön az esztergomi konyhára kétszáz ökröt és juhokat.*

Papíron, papírfelzetes záró gyűrűspecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, E Nro 48 (č. 8).

Venerabili et e(gregio) domino magistro Paulo, canonico Budensi et factori domus Budensis r(everendissimi) do(mini) cardinalis Strigoniensis etc., amico nobis honorando.

Venerabilis et egregie domine, amice noster honorande! Pro certa reformatione ecclesie nostre in domo nostra Menyew misimus lapides marmoreos. Ideo rogamus, ut velitis comittere ad partes Tycie, ut in via in ductione per vectores fiant auxilia et sequantur. Preterea provideatis quamprimum et ordinatis ad coquinam domini nostri g(ratiosissimi) pro adventu sue g(ratiosissime) do(minationis) et regie maiestatis ducentos boves mactabiles, quoniam illis plurimum indigemus, ordinatis etiam oves castratos pro coquina, et citissime do(minatio) v(estra) de hiis nos certificet. Nos quoque pecunias illuc demittere curabimus. Ex arce Strigoniensi, feria 3a Rogationum 1515.

Stephanus Deeshazy
administrator Strigoniensis

¹ Désházi 1512. ápr. 1. (DL 89 019.) és 1521. dec. 5. (DL 58 322.) között mutatható ki e tisztségben, 1523. máj. 22-én (DL 25 682.) már választott knini püspök.

3.

1515. július 31. Szentjános – *Ártándi Pál és Endrédi Szepesi János bihari alispánok, a négy szolgabíró és a tizenkét választott esküdt, valamint a megye közönségének levele Ulászló királyhoz. A Lukács-napi országgyűlésen hozott törvény értelmében kiszálltak Diószeg birtokra, ahol a Bajoni János és Bakóc Tamás legátus derecskei officíálisa által állított tanúk eskü alatt vallották, hogy a parasztháború idején Bátor András atyafiaival Derecskére ment és az itteni jobbágyok közül sokat elfogott és Ecsed várában fogságban tartotta őket, majd csak 1100 forint váltásdíj fejében engedte el őket. A parasztok elmondták, hogy ők semmilyen jogtalanságot és kárt nem okoztak Bátori Andrásnak. Kérik ezért a királyt, hogy Szapolyai János erdélyi vajdának parancsolja meg, hogy a törvénycikkely értelmében adasson a jobbágyoknak elégtételt.*

Papíron, öt záró gyűrűspecset darabjaival és nyomával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, č. 8.

Serenissimo principi et domino, domino Vladislao, Dei gratia regi Hungarie, Bohemie etc., domino nostro gratiosissimo.

Post servitorum nostrorum commendationem. Serenissime princeps et domine, domine nobis gratiose! Vestra noverit serenitas, quod cum nos hiis diebus proxime preteritis iuxta contenta articulorum in dieta festi Beati Luce ewangeliste proxime preterita per vestram maiestatem ac dominos prelatos et barones, necnon regni nobiles¹ super hoc editorum² ad domos quorumlibet nobilium dampnum passorum accessissemus³, et cum ad possessionem Dyozegeh vocatam⁴ pervenissemus, extunc egregius Iohannes de Bayon ac quidam officialis reverendissimi domini Thome legati ac archiepiscopi etc. in oppido Derechke eotunc existens adduxerunt⁵ coram nobis nonnullos testes, qui ad fidem eorum Deo debitam fassi sunt, quod post⁶ hiis disturbiorum temporibus magnificus dominus Andreas de Bathor cum suis fratribus ad predictum oppidum Derechke accessisset⁷ ac nonnullos ex iobagionibus dictorum reverendissimi domini legati ac Iohannis Bayony in eodem oppido Derechke commorantibus, captivans ac captos et vinctos ad castrum eiusdem Echeth vocatum addu[ci]⁸ fecisset, et in sua captivitate donec reservasset⁹, quoadusque predictum oppidum Derechke eidem d(omino) Andree Bathory florenos XI^c persolvisset in preiudicium et dampnum ipsorum exponentium valde magnum. Ex quorum quidem testium fassionibus intelleximus, quod sepedictos rusticos¹⁰ in possessione Derechke habitantes ipsi domino Andree Bathory nichil dampni fecisse reperimus¹¹. Rogamus igitur maiestatem vestram presentibus tanquam dominum nostrum gratiosissimum, quatenus intuitu servitii nostri amplioris maiestas vestra dignetur vestris in litteris preceptorii spectabili et magnifico domino Iohanni de Soppolya vayvode Transilvanensi etc. mandare, ut eisdem iobagionibus dictorum exponentium iuxta contenta iamdicti articuli omnimodam impendere deberet satisfactionem, ne rustici supra dicti opprimerentur¹² et duppliciter punirentur etc. Datum in possessione

Zenthyanus, loco sedis nostre iudicarie, in profesto Vincula Sancti Petri, anno Domini millesimo quingentesimo decimo quinto.

Eiusdem vestre serenitatis fideles, Paulus de Arthand et Iohannes | Zepesy de Endred vicecomites | et quatuor iudices nobilium comitatus | Byhoriensis ac duodecim iurati | electi de eadem cum universitate | no[bil]ium etc.

¹ *nobilium*

² Vö. 1514. évi IV. tc. (Decreta Regni Mediaevalis Hungariae Tomus IV. 1490–1526. E copiis manuscriptis Ferenc Döry critice recensuerunt et Anglice reddiderunt Péter Banyó et Martyn Rady, János M. Bak assistente. Bp. 2012. 180.)

³ *accessissemus*

⁴ sor fölötti beszúrás

⁵ *aduxerunt*

⁶ ehelyett értsd: *cum*

⁷ *accessisset*

⁸ *abdu[ci]*

⁹ *reservasse*

¹⁰ *sepedicti rustici*

¹¹ sor alatti beszúrás

¹² *oprimerentur*

4.

1515. szeptember 2. Esztergom vára – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele Pál budai kanonokhoz, várkonyi offiálisához. Bihar megyei jobbágyai és a parasztháborús kárpótlás ügyében tárgyalt a nádor familiárisával, Ártándi Pál alispánnal. Szolnok megyében a király ugyanezen ügyben halasztást rendelt el, ennek ellenére igyekezzen ott is megállapodásokat létrehozni. Tegyen meg mindent, hogy a Bátori András által jobbágyaitól jogtalanul beszedett, 1200 forintnál is nagyobb összeget visszaszerezze tőle. Az adót igyekezzen a király nyugtájának megfelelően felvenni az adószedőtől. Ártándi megígérte, hogy rendezi hátralékos tartozását. A címzett ellen panaszkozó jobbágyokkal ne törődjön, ha felkeresik őt, alkalmas választ fog nekik adni.*

Papíron, papírfelzetes vörös viaszba nyomott záró gyűrűspecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, č. 8.

Honorabili magistro Paulo, canonico Budensi et officiali nostro in Warkon nobis dilecto.

Honorabilis nobis dilecte! In negotio iobagionum nostrorum comitatus Bi-horiensis ratione damnorum tempore disturbii a cruciferis etc. illatorum sciatis, quod hic apud nos fuit d(ominus) Paulus Arthanazy,¹ familiaris domini palatini et vicecomes comitatus eiusdem, cum quo plura sumus locuti, et ad scripta nostra dominus ipse palatinus commisit sibi protectionem bonorum nostrorum in eodem comitatu, obtulit idem Paulus se nobis, libenter videlicet² facturum,

quitquid facere poterit, et ex quo determinatum est in comitatu ipso, quod in primis fiat satisfactio damnificatis in bonis episcopatus et deinde in bonis domini comitis Scepusiensis, quare plura bona, quam² alii domini, in eodem comitatu possident, tandem etiam nobis et consequenter aliis. Nos huic deliberationi stare debemus, et propterea curetis impendi facere satisfactionem per nostros, compositionem, prout melius poteritis, tempestive ineatis cum nobilibus et eorum colonis lesis et damnificatis. Dixit nobis idem Paulus se operam daturum diligentem, ut si ubi essent solvendi a nostris centum florenos, ibi efficiet, ut dimidietas vel tertia aut quarta pars² huius summe recipietur. Curetis, quam primum poteritis, secum constitui, et dicatis vobis esse commissum per nos, quod eius consilio et auxilio procedere debetis in his et in aliis etiam omnibus negotiis nostris.

In comitatu vero Zolnok dilatio quedam obtenta est a regia maiestate in simili negotio, tamen non curata tali dilatione medio tempore curetis istic quoque compositiones facere et minus forte expedietis, si tempestive facietis.

Est etiam in comitatu determinatum, quod domini illi, qui aliquid exegerunt, et quos talis exactio minime concernuit, omnia restituere debeant. Dominus autem Andreas de³ Bathor exegit non parum a nostris, quod facere non debuit, plusquam mille et II^c florenos fertur exegisse. Pro his ab eodem recuperandis omnem adhibeatis operam, tenebitur reddere vigore conclusionis ipsius comitatus. Tractetis, cum quibus tractandum erit in illis partibus. His diebus proximis magister Stephanus Ibrany intendit ire ad patriam suam et precise etiam ad Derechke, tunc per eum latius intimabimus vobis, qui poterit esse auxilio fortasse, et cum his recuperatis pecuniis² faciliter poterimus satisfacere illum.

Quantum ad dicam seu taxam scribitis, quod litteras quittantias regie maiestatis exhibuistis etc., curetis taxam ipsam percipere, si dicatores eam dabunt, et agatis, prout melius scitis in hac re, retineri faciatis per iudices et dicatores, quittantiam solum modo detis.

Inter ceteras curas vestras non obliviscamini ordinare et emere illa pecora ex pecuniis, quas habebitis, occupari faciatis tempestive hincinde aliquam partem solvendo, ut habeamus in alodiis etc.

Item dictus Paulus intulerat etiam certa damna, quorum, ut scitis, partem solvit, residuum promisit nobis² se velle reddere et contentare taliter, quod contra eum nullus clamor amplius fiet. Videatis igitur hoc quoque. Ex arce nostra Strigoniensi, dominico die proximo ante festum Nativitatis Beate Marie Virginis 1515.

Scribitis,⁴ quod coloni nostri de Warkon vellent contra vos nobis conqueri. Hoc non curetis, cum venerint, dabitur eis responsio et relatio oportuna². Provideatis solum modo ad facta nostra, modicum eorum querelas curetis.

Thomas tituli S(ancti) Martini in montibus
cardinalis Strigoniensis etc. legatus

¹ tollhiba az Ártándi név helyett, hiszen Ártándi Pál volt 1512. szept. 28. (DL 73 357.) és 1516. ápr. 1. (DF 278 529.) között a megye egyik alispánja (társa Endrédi Szepesi János, illetve Albisi

Zólyomi Miklós). Bihar megye örökös ispánja a mindenkori váradai püspök volt, aki ekkor nem más, mint a nádor fia, Perényi Ferenc. A jelek szerint helyette ekkor még apja intézte a püspökség világi ügyeit. Mindezt jól kiegészíti, hogy Ferenc püspök először apja halála után szerepel egyúttal bihari örökös ispánként is 1519. jún. 23-án – DL 50 326.

² sor fölötti beszúrás

³ tollban maradt

⁴ innentől a levél a hátlaapon folytatódik

5.

1515. október 3. Esztergom vára – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele Németi Pál budai kanonokhoz, várkonyi offiálisához: elküldte Budára Bajoni Jánost Derecske és a Bátori András által okozott károk ügyében, egyúttal írt a királynak és a kalocsai érseknek. Mielőtt a megyei nemesek összegyűlnének a parasztháború alatti károkozások elrendezése érdekében, lehetőség szerint állapodjon meg minden megkárosítottal, nehogy megszállják a birtokait. Írt Vázsonyi Kereki Gergelynek az offiálisai által megvert várkonyi jobbágya, Fazekas Miklós ügyében.*

Papíron, papírfelzetes vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) IX–365. (DF 277 992.). Kiadása: Monumenta rusticorum in Hungaria rebellium anno MDXIV. Maiorem partem collegit Antonius Fekete Nagy, ediderunt Victor Kenéz et Ladislaus Solymosi atque in volumen redegit Geisa Érszegi. (Publicationes Archivi Nationalis Hungarici II. Fontes 12.) Bp. 1979. 365–366. (261. sz.).

6.

1515. október 26. Buda – *Bakóc Tamás esztergomi érsek, bíboros levele Bajoni Jánoshoz, hogy adjon hitelt Németi Pál mester, budai kanonok és várkonyi tisztartója szavainak, akit saját és jobbágjai ügyében küld hozzá.*

Papíron, vörös viaszba nyomott záró gyűrűspecséttel. DL 47 118. A hátoldalán: *Tamas kardynal leuelje.*

Egregio domino Iohanni Bayony etc., amico et fratri carissimo.

Egregie amice et frater carissime! Medio huius magistri Pauli de Nemethy, canonici Budensis et officialis nostri in Warkon intimavimus vobis nonnulla in factis nostris et iobagionum nostrorum. Rogamus igitur vos, ut relativibus suis fidem adhibeatis indubitatum. Et cum his vos bene valere optamus. Ex Buda, feria sexta proxima ante festum Sanctorum Simonis et Iude apostolorum, anno Domini 1515.

Thomas cardinalis
Strigoniensis, legatus etc.

7.

1515. november 17. Esztergom vára – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele Németi Pál budai kanonokhoz, várkonyi offiálisához: várkonyi jobbágysági panaszára elrendeli, hogy a parasztháborús kártérítést azok fizessék, akik vétkesek voltak a károkozásban. Járjon el várkonyi jobbágysági kártérítése ügyében Horvát Miklós özvegyénél, Margitnál. Újra írt Kereki Gergelynek megvert jobbágysági kártérítéséről; ha Kereki nem tartja be ígéretét, intézkedjen az ügyben.*

Papíron, papírfelzetes vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) IX–363. (DF 277 993.). Kiadása: Monumenta rusticorum in Hungaria i. m. 372. (270. sz.).

8.

1515 – *Mihály deák elszámolása Németi Pál offiális felé Derecske és tartozékai 1515. évi adójáról és jövedelmeiről.*

Csonka, gyűrődött és foltos papíron, amelynek alul a jobb oldali harmada hiányzik. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, E Nro 48 (č. 8). A hátlapján: *Registrum proventuum*.

Registrum taxe et pretii frugum per me Michaellem litter[at]um] factum
anno Domini 1515 in possessione Derechke et eius attinentiis

Taxa de Derechke in toto, uti mihi iudices rationem dederunt, fecisset fl. XXIII¹/₂, ex quibus iuxta vestram commissionem Gregorio Zekel et Stephano Radaak, item¹ Iohanni Bwzas pro custodia bovum taxam relaxavimus, quibus demptis facit fl. XXIII. De hiis per iudices mihi ratio est exhibita minus fl. V¹/₂, que omnia ad emptionem bovum computavi, ad dictos autem fl. V¹/₂ me iudices affidaverunt², uti boves appretiari debeam, quos ipsi restituere promiserunt, sed quia postortulanos pariformiter, uti et teatrenses ad taxam computaverant, in comitatu vero postortulanos computare noluerunt, igitur iudices, uti promiserant, fl. V¹/₂ dare recusant ad rationem postortulanos eos reservantes, quamvis duo iurati ad solutionem essent prompti, solo Nicolao Nagh iudice obstante, unde ergo [...] ad rationem fl. V¹/₂ accepimus, solutionem non habemus, igitur vestra decernat d(ominatio), quid sit agendum.

[...] super hiis informationem vestram tamquam sunt abacta solutio autem

taxa de Kagya fecit	fl. VII.
taxa de Egged similiter	fl. VII.
taxa de Kozmafalwa	fl. 1/2.
taxa de Rezeghe	fl. 1 1/2, demptis liberis, quibus vestra [dominatio], et illis, quos ego [a] domino pa[latino] expostulavi. ³

Summa totalis computationis taxe, prout mihi per iudices ratio es[t] data].

Triticum in⁴ toto de acervo tritulato vendidi fl. qua[... Gregorio] | Zekel pro pretio equi solvi florenos IIII et cubulos tritici IIII. Item [...] | huc advenerat, protunc de pretio frugum accepistis florenos et [...]. | Item famulo vestro Andree similiter de pretio frugum e[mi ...] | et denariis X. Item telam pro disponendis saccis tempore [...] | Warkon emi floreno I. Hec sunt erogata de pretio frugum d[...] | domini reverendissimi et vestro tam in emptione boum, quam alio[...] | baiolatori pro sallario suo solvi. Alia omnia ad em[ptionem ...]. | Residuitas autem sunt floreni II, quos nunc ad vos m[...] | molendini de Derechke flor. [...] |

Ceterum non vestram [...]at d(ominationem), quod nobiles ex comitatu pro refus[ione ...] | illati litteras continuas mittunt⁵ sic, quod si usque ad fut[urum ...] | depredationem facere [...]imantur, vestra igitur d(ominatio) et de hiis sollicitudi[nem ...] | omnia lator presentium lucidius explicabit.

¹ a szövegben mindenhol *item* alakban

² *affīdīverunt*

³ a *demptis* szóval kezdődő rész mind a négy tételre vonatkozik

⁴ *into*

⁵ utána kihúzza: *nam et Laur*

9.

1516. július 27. Esztergom vára – *Mibály deák levele Németi Pál mester budai kanonokhoz és várkonyi tiszttartóhoz, amelyben kéri, hogy írja meg: mennyi marhát és mikor hajtatott fel az esztergomi konyha részére.*

Papíron, záró gemmapecséttel. DL 47 155.

Venerabili domino magistro Paulo, canonico Budensi ac officiali de Warkon, domino colendissimo.

Venerabilis domine michi colendissime! Rescribere dignetur eadem per hunc latorem presentium, quot boves pro usu coquine huc Strigonium abigi fecerat et quo tempore, si eidem v(estre) v(enerabili) d(ominationi) tempus constat, queso. Reliquum v(estram) v(enerabilem) d(ominationem) felicissime valere opto, cui meme ad quevis servitia paratissimum offero. Ex arce Strigoniensi, die dominica post Beate Anne, anno 1516.

Michael litteratus etc.

10.

1516. augusztus 12. Esztergom – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele várkonyi officiálisához, Németi Pál budai kanonokhoz, amelyben kéri, hogy Derecskéről és Várkonyról hajtassa fel a marhákat, és értesítse, ha elkészült a részszálas háló a kápolna ablakaiboz. A mértéket elküldi neki Paksi János útján.*

Papíron, papírfelzetes záró gyűrűspeccsével. MZA G. 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, Jelzet nélkül.

Honorabili magistro Paulo de Nemethy, canonico Budensi officialique nostro in Waarkon, nobis dilecto.

Honorabilis nobis dilecte! Illa pecora, prout alias intimavimus, faciatis pel-lere ex Derechke et Warkon, que conguessistis, ad has partes, deinde pro fenestris capelle nostre ex filo cupreo rete illud, si factum est, significetis nobis, mensuram¹ enim per d(ominum) Iohannem Paxy misimus vobis. Ex Strigonio², feria 3^a proxima post festum S(ancti) Laurentii 1516.

Thomas tituli Sancti Martini in montibus
cardinalis Strigoniensis etc.

¹ előtte kihúzva: *et*

² előtte kihúzva: *B(uda)*

11.

1516. augusztus 18. Esztergom vára – *Désházi István esztergomi érseki adminisztrátor levele Németi Pál budai kanonok, várkonyi officiálisához, amelyben kéri, hogy azzal a két hajóval, amellyel a pécsi püspöknek márványt szállíttat, küldjön hozzá Esztergomba 12 hordó bort – részben a bíborosnak, részben a vár személyzetének –, mert itt már alig van 16 hordó bor.*

Papíron, papírfelzetes záró gyűrűspeccsével. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, Jelzet nélkül.

Venerabili domino magistro Paulo de Nemethy, canonico Veteribudensi ac officiali de Warkon, amico nobis honorando.

Venerabilis domine, amice nobis honorande! Constat vobis nos et superioribus diebus rescripsisse, quo pro usu castris Strigoniensis aliqua vina mitteret, quoniam hic in tantum vina defecerunt, ut vix ad numerum sedecim sese extendant. Nunc mittimus duas naves lapidibus marmoreis oneratas, qui reverendissimo domino episcopo Quinqueecclesiensi presentandi sunt. Eapropter do(minatio) v(estra) v(enerabilis) ordinet super illas naves vel dumtaxat ad unam vina XII, inter que¹ sint aliqua reverendissimo domino cardinali et pro usu proprio electa, reliqua vero pro usu communis familie castris Strigoniensis. Secus d(ominatio)

v(estra) v(enerabilis) facere non velit et bene rem perpendat, ne negligatur, quia, ut prefertur, summa exigit necessitas. Et eandem valere optamus. Ex arce Strigoniensi, feria secunda ante festum Beati Stephani regis, anno Domini 1516.

Stephanus Deeshazy,
administrator Strigoniensis

¹ *qua*

12.

1516. szeptember 9. Esztergom vára – *Bakóc Tamás esztergomi érsek levele várkonyi officialisához, Németi Pál budai kanonokhoz, mellyel tájékoztatja a Külső-Szolnok megyei nemesek panaszáról, mely szerint nem kaptak még elégtételt az érsek népei által a parasztháború idején okozott károkért, illetve a Horvát Miklós özvegyével folyó ügyéről. Levelet intézett Vas László alispánhoz, akivel a címzett is folytasson tárgyalásokat.*

Papíron, záró papírfelzetes vörös viaszba nyomott gyűrűspecséttel. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, Jelzet nélkül.

Honorabili magistro Paulo de Nemethy, canonico Budensi et officiali nostro in Warkon, nobis dilecto.

Honorabilis nobis dilecte! Sciatís, quod comitatus Zolnok exterioris misit ad nos hominem conquerendo, quomodo in negotio, quod in isto comitatu de dampnis illatis in proximo disturbio, quemadmodum decretum regie maiestatis contineret et etiam conclusum esset, satisfactionem per nostrum officialem non faceremus impendere. Nos respondimus, quod nos parati semper fuimus et sumus, dummodo alii hoc idem facerent, quod etiam expectaremus ab eisdem. Dicunt etiam, quod officialis noster iam excepisset pecuniam, qua satisfactio huiusmodi fieri debet. Vos tamen scitis bene, quomodo stant nostra negotia, et signanter cum domina relicta condam Nicolai Horwath, cum qua, ut scitis, est nobis aliquod negotium, nolumus et nos negligere negotium nostrum, quod secum habemus. Quare scripsimus nunc d(omino) Ladislao Was vicecomiti in certis litteris nostris, quas Michael Weseny ad eum portat, quod per vos latius de negotiis sibi intimassemus. Loquamini igitur secum et tractetis, prout melius scitis, nolumus namque ullo pacto rem nostram negligere. Bene valeté! Ex arce nostra Strigoniensi, feria 3^a proxima post Nativitatis Beatissime Marie Virginis, anno Domini 1516.

Thomas tituli Sancti Martini in montibus
cardinalis Strigoniensis etc.

13.

1519. február 15. Buda – II. Lajos király Németi Pál mester budai kanonokot kinevezi a bozóki prépostság élére, miután elődjét, Andrást áthelyezte a leleszi prépostság élére, azzal a feltétellel, hogy belép a premontrei rendbe, és kéri Tamás bíborost, esztergomi érseket, hogy mint ordinárius erősítse meg Pált a prépostságban.

Papíron, a szöveg alatt a titkospecsét nyomával. DL 47 282.

Commissio propria domini regis
Nos, Ludovicus Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc. memorie commendamus tenore presentium significantes, quibus expedit, universis, quod nos cum ad humillimam supplicationem et intercessionem nonnullorum fidelium nostrorum nostre pro parte fidelis nostri, honorabilis magistri Pauli de Nemethy, canonici ecclesie Budensis propterea factam maiestati, tum vero inducti meritis et virtutibus eiusdem magistri Pauli, super quibus apud nos fidedigno meruit commendari testimonio, eundem tanquam personam idoneam et benemeritam ad preposituram regularem ecclesie Sancti Stephani regis de Bozook, ordinis Premonstratensis¹, nunc per puram et spontaneam cessionem et resignationem, sed et translationem venerabilis et religiosi fratris Andree, eiusdem prepositure ultimi et immediati possessoris de eadem ad preposituram ecclesie Sancte Crucis de Lelez eiusdem ordinis factam de iure et de facto vacantem auctoritate iuris patronatus nostri regalis, quod generaliter in omnibus regni nostri ecclesiis instar divorum condam regum Hungarie, nostrorum scilicet predecessorum habere dinoscimur, duximus nominandum et eligendum, immo nominamus et eligimus presentium per vigorem, ita tamen, quod habitum ordinis predicti infra tempus a iure statutum suscipiat et deferat, ac que ordinis eiusdem sunt, facere et exequi teneatur. Quocirca vos, reverendissimum in Christo patrem, dominum Thomam tituli Sancti Martini in montibus Sancte Romane Ecclesie presbiterum cardinalem Strigoniensem ac patriarcham Constantinopolitanum et Sedis Apostolice de latere legatum etc., amicum nostrum carissimum rogamus, quatenus annotato magistro Paulo et nemini alteri de prefata prepositura auctoritate vestra ordinaria, qua fungimini, servatis de iure servandis providere ac ipsum vel eius legitimum procuratorem in eadem canonice instituere et confirmare velitis, committendo conventui et omnibus fratribus in ipsa prepositura commorantibus ceterisque subditis eiusdem prepositure, quibus et nos tenore presentium similiter committimus et mandamus, ut amodo ipsum magistrum Paulum et neminem alium pro eorum vero et legitimo preposito tenere et recognoscere ac sibi in omnibus licitis et honestis parere et obedire, de universis quoque redditibus et proventibus eiusdem prepositure respondere et per hos, quorum interest seu intererit, eidem responderi facere debeant et teneantur, presentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum Bude, feria tertia proxima post festum Beati Valentini martiris, anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono.

¹ *Premostratensis*

14.

1522. május 21. Bozók – [Németi Pál] bozóki prépost levele Zalai István selmecebányai bíróhoz, hogy Gáspár nevű polgártársát vegye rá arra, hogy fizesse ki neki a tőle vásárolt két hordó bort.

Papíron, záró gyűrűspeccsel. Štátny archív v Banskej Bystrici, Pobočka Banská Štiavnica, Selmecebánya város lt., Selmecebánya város tanácsa: Az Országos Levéltár által visszaadott oklevelek és iratok 2–146. (DF 234 925.).

Prudenti ac circumspecto Stephano Zalay iudici de Schebnyczye, domino et amico nobis dilecto.

Salutem cum honore. Circumspecte domine et amice nobis honorande! Prope festum Nativitatis Domini¹ vendideram² cuidam Caspero, concivi vestro duo vina pro florenis in auro decem et novem ad futuram solutionem, bona fide promittendo se et astringendo solvere velle debere ad festum Pasce proxime³ preteritum. Qui tamen nedum ad⁴ illud festum restituere curavit, ymo usque hodiernum diem solvere recusavit, quamvis iam aliquotiens hominem nostrum certum pro eisdem debitis miserimus, nunc quoque misimus ad eundem Casperum, qui forte et nunc solvere recusabit. Quare presentibus d(ominationem) v(estram) rogamus tamquam vicinum et amicum nobis dilectum, quatenus ex parte illius hominis nostri debitarum⁵ velit eadem satisfacere, et si aliter fieri non poterit, ordine iuris ad satisfactionem compellere, quod certe apud vos promereri studebimus sine dubio. In exequutionem autem istius rei⁶ statuimus hunc Thomam Zaz iobagionem nostrum, cui in omnibus fides adhibeatur tanquam nostre persone. Datum in Bozok, feria quarta proxima post Sophie virginis, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo.

Prepositus de Bozok

¹ 1521. dec. 25.

² *vendideram*

³ 1522. ápr. 20.

⁴ előtte kihúzva ugyanaz

⁵ értsd: *ex parte debitorum illi homini nostro*

⁶ *rey*

15.

1526. július 5. Bozók – János, a veszprémvári Mindenszentek-egyház prépostja, budai főesperes és Nagylucsei Dóci Ferenc barsi ispán és királyi kamarás, a török elleni háború céljaira fordítandó egyházi kincsek felének összegyűjtői bizonyítják, hogy Pál bozóki prépost egyháza szegénységére hivatkozva nem adta át a helyi ezüstműk felét a királyi felség számára, hanem helyette 15 ezüstmárkát fizetett a saját vagyonából.

Papíron, a szöveg alatt két gyűrűspecset darabjaival. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 12–9, X–394. (DF 249 430.).

Nos, Iohannes prepositus ecclesie Omnium Sanctorum in arce Vesprimiensi fundate et archipresbiter Budensis, necnon Franciscus Doczy de Naghlwche, comes comitatus Barsiensis ac cubicularius regie maiestatis etc. recognoscimus et fate-mur per presentes litteras nostras ex mandato serenissimi principis et domini, domini Ludovici Hungarie et Bohemie regis etc. ac spectabilis et magnifici domini, Iohannis Anthonii baronis, nuntii apostolici, necnon reverendissimi in Christo patris et domini Ladislai miseratione divina archiepiscopi ecclesie Strigoniensis, commissariorum sanctissimi in Christo patris et domini nostri, domini Clementis pape septimi, de sacristia ecclesie de Bozok omnium rerum argentearum, videlicet calicum, monstrantiarum aliorumque vasorum divino cultui dicatorem pro facienda expeditione contra infideles Thurchas, fidei Christiane hostes perpetuos medietatem excipere voluisse, tamen reverendus dominus Paulus prepositus eiusdem ecclesie noluit ipsam ecclesiam illis paucis argenteris, que habebat, privare, sed misertus super ecclesie sue necessitatibus, illam medietatem argenterii regiam maiestatem concernentem ex suis propriis acquisitis quindecim marcis argenti redemit. Quas quidem marcas argenti nos prefati commissarii iusto pondere levavimus cum effectu sub spe restitutionis future per regiam maiestatem fiende, super quibus rehabendis dictam ecclesiam de Bozok et per consequens dominum Paulum prepositum nomine regio assecuramus literasque maiestatis sue obligatorias super premissis marcis eidem domino preposito procurari fecimus. In cuius rei testimonium presentes litteras nostras duximus concedendas. Datum in Bozok, quinta die mensis Iulii, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo sexto.

16.

1528. március 4. Nyék – *Ibrányi István esztergomi örkanonok nyugtája Pál bozóki prépost részére Bozók és Paloytavölgy 1527. évi tizedbérlete kifizetéséről.*

Ép papíron, a szöveg alatt zöld színű pecsét nyomával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 12–9, X–403.

Ego Stephanus Ibrany, custos et canonicus ecclesie Strigoniensis fateor et recognosco per hec scripta manus mee reverendum dominum Paulum prepositum ecclesie de Bozok ex pretio decimarum pertinentiarum Bozok et Paloythawewlgyew anni Domini millesimi quingentesimi vigesimi septimi ducentos florenos in bona moneta persolvisse. Super quorum solutione eundem quittum et expeditum reddidi ac absolutum commisi per presentes. Datum in Nyek, feria quarta proxima post dominicam Invocavit, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo octavo.

17.

1528. június 20. Bozók – *Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokok nyugtája Pál bozói prépost részére a hegyaljai tizedkerület¹ és Bozók tartozékai 1525. és 1527. évi tizedbérlete kifizetéséről.*

Ép papíron, a szöveg alatt két zöld színű pecsét nyomával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 12–9, X–389.

Nos, Franciscus de Waya et Ioannes de Ezeek, canonici ecclesie Strigoniensis fatemur et recognoscimus a reverendo domino Paulo, preposito ecclesie de Bozook ratione decimarum Submontium anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo quinto eidem per dominum Ladislaum de Ezeek, archidiaconum Zolyensem arendatarum² florenos quinquaginta in moneta bona, item florenos triginta similiter in moneta bona de iisdem decimis Submontium anni millesimi quingentesimi vigesimi septimi, item florenos viginti de pertinentiis Bozook anni eiusdem 1527 accepisse et assumpsisse harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Bozok, sabbato ante festum Sancti Ioannis Baptiste, anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo octavo.

¹ Vö. Az esztergomi székeskáptalan jegyzőkönyve. Registrum capituli cathedralis ecclesiae Strigoniensis (1500–1502, 1507–1527). Közzéteszi Solymosi László. Bp. 2002. 34.

² előtte feleslegesen ismét: *eidem*

18.

1528. június 20. Bozók – *Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokok, a nagyhonti¹ kés tizedszedői bérbe adják Pál bozói prépostnak az 1528. évi, Bozók tartozékain szedendő tizedet.*

Ép papíron, a szöveg alatt két zöld színű pecsét nyomával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 12–9, X–398.

Nos, Franciscus de Waya et Ioannes de Ezeek, canonici ecclesie Strigoniensis ac decimatores comitatus maioris cultelli Hontthensis recognoscimus per presentes universas decimas frugum, vinorum, bladorum, siliginum ac aliarum quarumcumque rerum decimari solitarum anno presenti, hoc est millesimo quingentesimo vigesimo octavo in et sub pertinentiis Bozook – dempta possessione Chery, demptis etiam² sedecimis plebanorum – reverendo domino Paulo preposito ecclesie de Bozook in omnem eventum ad solutionem festi Purificationis Virginis Marie proxime futuri³ in et pro florenis centum et sexaginta quinque monete bone Hungaricalis arendasse et locasse harum nostrarum vigore et testimonio

litterarum mediante. Datum in Bozook, sabbato proximo ante festum S(ancti) Ioannis Baptiste, anno quo supra.

¹ Vö. Az esztergomi székeskáptalan jegyzőkönyve. Registrum capituli cathedralis ecclesiae Strigoniensis (1500–1502, 1507–1527). Közzéteszi Solymosi László. Bp. 2002. 34.

² sor fölél betoldva

³ 1529. febr. 2.

19.

1528. június 20. Bozók – *Vajai Ferenc és Eszéki János esztergomi kanonokoknak, a nagyhonti kés tizedszedőinek nyugtája Pál bozói prépost részére az 1528. évi, Lissó birtokon szedett tizedek bérbeadásáról.*

Ép papíron, a szöveg alatt két zöld színű pecsét nyomával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 12–9, X–402.

Nos, Franciscus de Waya et Ioannes de Ezeek, canonici ecclesie Strigoniensis ac decimatores comitatus maioris cultelli Hontthensis recognoscimus universas decimas frugum, vinorum ac aliarum quarumcumque rerum decimari solitarum anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo octavo in possessione Lyso provenire debentes demptis sedecimis plebanorum reverendo domino Paulo preposito ecclesie de Bozok in omnem eventum ad solutionem festi Purificationis Marie proxime futuri¹ in et pro florenis quadraginta quinque arendasse et locasse harum nostrarum vigore et testimonio litterarum mediante. Datum in Bozok, sabbato ante festum S(ancti) Ioannis Baptiste, anno quo supra.

¹ 1529. febr. 2.

20.

1528. december 7. Bécs – *Ferdinánd király levele Pál bozói préposthoz: a jövő tavaszi török elleni hadjáratához tőle is kölcsönt kíván felvenni, amiért hozzá küldi Cseregi Jánost.*

Ép papíron, zárópecsét kiszakadt helyével, a szöveg alatt Ferdinánd király aláírásával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, E Nr. 49. (č. 15).

Venerabili et religioso Paulo preposito de Bozook, fideli nobis dilecto.

Ferdinandus, Dei gratia rex Hungarie et Bohemie etc.,
infans Hispaniarum, archidux Austrie, dux Burgundie etc.

Venerabilis et religiose fidelis nobis dilecte! Vides, in quem statum hec misera patria, partim per externum et internum hostem, partim vero per factionem Ioannis de Zapolya sit adducta. Scire et hoc potes, quam sit spoliata et exhausta

per totum regnum misera rusticitas usque adeo, ut que antea ad omnes necessitates defendendi regni taxabatur, nunc vix suam sustentet vitam. Quum autem omnes proventus ceterorum regnorum et provinciarum nostrarum ad apparatus expeditionis, quam futuro vere tam terra, quam aqua contra Thurcum auxiliante Deo non solum repellendum, sed etiam debellandum producturi sumus, impendere et convertere debeamus, ne interea temporis hoc ipsum regnum tecum et ceteris regnicolis simul in deteriore etiam statum ac periculum adducatur, coacti sumus inter alios a te quoque aliquam pecunie summam ad defensionem regni mutuo et sub certissima spe restitutionis accipere. Commisimusque fidelibus nostris consiliariis camere nostre Hungarice, ut hoc negotium mutui iuxta modum et informationem, quam eisdem in scriptis dedimus, exequantur. Habent autem iidem consilarii plenam a maiestate nostra non solum informationem, sed etiam auctoritatem per se et per alios, quos iuxta voluntatem nostram ad hoc deputaverint, tecum tractandi, agendi et concludendi atque etiam, si opus fuerit, per omnes modos cogendi. Quare hortamur fidelitatem tuam mandamusque eidem firmissime, ut non graveris illam pecunie summam, quam fidelis noster egregius Ioannes Cherewdy per prefatos consiliarios camere nostre Hungarice de speciali commissione nostra ad te missus nostro nomine a te mutuo est postulaturus, quamprimum mutuare neque ulterius nos vel in persona vel per literas vel per nuntios tuos superinde requiras. De cuius certissima restitutione te per alias literas nostras assecurabimus. Cetera dicit idem Ioannes Cherewdy, cui credere debeas, et aliud in premissis facere non audeas. Datum Wyenne, in vigilia Conceptionis Beatissime Virginis Marie, anno Domini millesimo quingentesimo vicesimo octavo.

Ferdinandus

21.

1533. december 11. Buda – *János király levele Pál bozóki préposthoz: elküldi hozzá udvari familiárisát, Babai Pétert,¹ akinek mindenben higgyen.*

Papíron, záró vörös viaszba nyomott papírfelzetes titkospecséttel, a szöveg alatt János király aláírásával. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, E Nro 50. (č. 16).

Venerabili Paulo preposito de Bosook, fideli nobis dilecto.

Ioannes Dei gratia rex
Hungarie, Dalmatie, Croatie etc.

Venerabilis fidelis nobis dilecte! Per hunc fidelem nostrum, egregium Petrum de Baba aule nostre familiarem nonnulla tibi nuntiavimus, que ab ipso diffusius intelliges. Quare committimus tibi, ut ea, que ipse Petrus Babay nomine nostre maiestatis tibi dixerit, credere et facere debeas, aliud in hoc nulla ratione facere

audeas. Datum Bude, feria quinta proxima post festum Conceptionis Virginis Gloriose, anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo tertio.

Ioannes rex
manu propria

¹ Személyére l. *Laczlavik György*: A Somogy megyei Várday család a 16. században. Turul 86. (2013) 17–27., 23–24.

22.

1534. január 8. Nagyszombat – *Losonci Antal levele Pál bozói préposthoz, amely szerint az általa küldött Porkoláb Miklós szavainak mindenben higgyen.*

Papíron, záró vörös viaszba nyomott papírfelzetes – amelyen a *Calcedonius* szó áll – gyűrűspeccsével. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, E Nro 50. (č. 17).

Reverendo domino Paulo preposito de Bozok etc., amico nobis honorando. Reverende domine et amice nobis honorande, post salutem et nostri commendationem. Misimus ad vestram do(minationem) hunc nobilem Nicolaum Porkolab, exhibitorem¹ videlicet presentium pro certis quibusdam et arduis negotiis nostris vestre do(minationi) referendis. Quare rogamus eandem, quatinus quicquid idem predictus noster familiaris nomine nostro eidem dixerit, eius dictis vestra do(minatio) fidem prestare velit indubiam, et eadem de omnibus negotiis cum eo libere et secure loqui poterit, vestram dominationem valere denique in hoc novo anno quam felicissime optamus. Datum Thyrnawye, feria quinta post Epiphaniarum Domini, anno eiusdem 1534.

Anthonius de Lossoncz etc.
manu propria²

¹ *exhibitorem*

² mintha csak az *etc.* és a *manu propria* szavak lennének más kéztől

23.

1534. december 17. Korpona – *Bruckner Zsigmond korponai kapitány levele a jelenleg Csábrág várában élő Pál bozói préposthoz, amelyben magát – a címzett jóhírére tekintettel – ismeretségébe ajánlja.*

Papíron, papírfelzetes vörös viaszba nyomott záró gyűrűspeccsével. MZA G 152. (Rodinný archiv Milotické větve Seilernů) 13–47, č. 17.

Reverendo domino, domino Paulo preposito in Bozok et in arce Zabrack existenti nunc temporis, domino meo gratio.

Reverende domine, domine mihi observande! Quamvis argumentum nullum r(everende) v(estre) d(ominationi) habeo scribere, compulit me fama bona interim et notitia¹ famulorum r(everende) v(estre) d(ominationis), ut scriberem,

usque adeo oretenus amice loqui possumus, non ut dignus, qui cum tam viro famoso reliogosoque dignum me putarem loqui, sed ut antea dictum, bona fama de vobis audita petit scribere. Propterea obnix obsecro ac oro v(estram) r(everendam) d(ominationem), ne velit egre ferre, ut litteris meis mediantibus audeam visitare tam dignum virum. Nam si corde totoque animo v(estre) r(everende) d(ominationi) non faverem, scriptis istis meis simplicibus non inciperem visitare² ac notitiam mei dare, attamen indigne, si vero Deus altissimus summusque dederit, quod corde et anima ac substantia mea postulo ac peto: eadem r(everenda) d(ominatio) ad locum pristinum venire, quod et minime dubito, persona mea indigna v(estram) r(everendam) d(ominationem) eo velotius, <quo> potuero, visitare volo. Nihilominus interim meis orationibus oro, volo, ut statim fiat, cui me tanquam ignotus v(estre) r(everende) d(ominationi) commendatum habere defector [!] et valere eidem desidero Nestoreos ad annos. Cetera omnia v(estre) r(everende) d(ominationi) nobilis³ Franciscus, servitor e(iusdem) r(everende) d(ominationis), quem et amicum suum intime nosco, oretenus narrabit. Datum raptim ex Corpona, 17. die mensis Decembris 1534.

R(everende) v(estre) d(ominationis)
servitor in omnibus
Sigismundus Bruckner
ibidem capitaneus

A levél hátlapján a prépost levelének fogalmazványa:

Chare frater! Scripta tua omni humanitate et charitate resarcita de me copiose satis satisque lucide exarata presentata⁴ fuere, quibus visis cogitanti mihi, unde homo omni honoris officio incognitus mihi per omnia successerit, qui me tanti, quanti solus ipse vix existimare faciat, ea namque, que de me scribis, dictu aliorum daret Deus, ut aliquando tu ipse expertus manifestius clariusque⁵ a puero conversatus bonis et virtuosus hominibus, qui nunc rari sunt in loco isto³ desertissimo, ut quid multa. Utinam opinio te⁶ de me tua non fallat, si quando dabitur temporis oportunitas, Deo sic propitio contemplaberis me senem et egrotum, ibi omni officiorum genere profuturum.

¹ *notitio*

² *visitare* a margón

³ sor fölötti beszúrás

⁴ *presentate*; előtte kihúzza: *ad*

⁵ sor fölötti beszúrás; utána kihúzott szó, talán *predoceret*

⁶ javítva *tuaból*